

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра економіки, організації та управління підприємствами

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до кваліфікаційної роботи

на тему

«Оцінювання ймовірності банкрутства та обґрунтування пропозицій щодо її
зниження»

Виконала здобувач 4 курсу, групи ЕП-22
спеціальності 051 Економіка

Журавель Владислав Анатольович

Керівниця: канд. екон. наук, доцентка
Астаф'єва Катерина Олександрівна

Рецензентка: канд. екон. наук, доцентка
Нікульнікова Ганна Володимирівна
(прізвище, ім'я по-батькові)

Кривий Ріг
2026

КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та управління бізнесом

Кафедра економіки, організації та управління підприємствами

Ступінь вищої освіти бакалавр

Спеціальність 051 Економіка

ЗАТВЕРДЖУЮ:

зав. кафедри ЕОУП,

д-р екон. наук, проф.

Альона ШАХНО

« ____ » _____ 2026 рік

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувачеві

Журавлю Владиславу Анатольовичу

1. Тема роботи «Оцінювання ймовірності банкрутства та обґрунтування пропозицій щодо її зниження».

Керівниця теми Астаф'єва Катерина Олександрівна, канд. екон. наук, доцентка.

Затверджені наказом по університету від «16» березня 2026 року № 147с.

2. Строк подання здобувачем роботи: 19.06.2026.

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативно-правові акти України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, офіційні статистичні та аналітичні матеріали, а також фінансова звітність АТ «Укрпошта» за 2022–2024 роки.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): теоретичні та методичні підходи оцінювання ймовірності банкрутства; аналіз показника техніко-економічного стану АТ «Укрпошта» та ймовірності банкрутства аналізованого підприємства; виявлення резервів та розробка пропозиції щодо зниження ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта»

5. Перелік графічного матеріалу: форми неплатоспроможності, підходи до оцінювання ймовірності банкрутства, алгоритм оцінювання ймовірності банкрутства підприємства включає такі етапи; аналіз техніко-економічних показників АТ «Укрпошта» 2022-2024 рр.; Ймовірність банкрутства визначена за різними моделями для АТ «Укрпошта» тощо

6. Дата видачі завдання

«17» березня 2026 року.

7. Консультація по розділах роботи:

Розділи	Консультантка	Підпис, дата	
		Завдання видала	Завдання прийняла
Розділ 1	доц. Астаф'єва К. О.	12.04.2026	28.04.2026
Розділ 2	доц. Астаф'єва К. О.	28.04.2026	15.05.2026
Розділ 3	доц. Астаф'єва К. О.	15.05.2026	31.05.2026

Нормоконтроль

(підпис)

Катерина АСТАФ'ЄВА

Календарний план виконання роботи

№	Назва етапу випускної кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Примітки
1	Співбесіда зі здобувачем за тематикою роботи, узгодження переліку рекомендованої нормативної, інструктивної, навчальної літератури	17.03.2026	
2	Збір матеріалів до випускної кваліфікаційної роботи	18.03.2026 – 31.03.2026	
3	Групування та аналіз зібраного матеріалу, уточнення завдань кваліфікаційної роботи	01.04.2026 – 11.04.2026	
4	Підготовка I розділу кваліфікаційної роботи та подання його керівниці	12.04.2026 – 28.04.2026	
5	Підготовка II розділу кваліфікаційної роботи та подання його керівниці	29.04.2026 – 15.05.2026	
6	Підготовка III розділу кваліфікаційної роботи та подання його керівниці	16.05.2026 – 31.05.2026	
7	Підготовка вступної частини та висновку	01.06.2026 – 04.06.2026	
8	Перевірка роботи керівницею та доопрацювання роботи	05.06.2026 – 09.06.2026	
9	Отримання відгуку керівниці	10.06.2026	
10	Перевірка роботи на унікальність авторського тексту за допомогою Інтернет-Системи Strikeplagiarism.com	20.05.2026 – 09.06.2026	
11	Отримання резолюції завідувачки кафедри про допуск до захисту	11.06.2026-15.06.2026	
12	Отримання рецензії	19.06.2026 – 21.06.2026	
13	Захист роботи на засіданні Екзаменаційної комісії	22.06.2026	

Здобувач

(підпис)

Владислав ЖУРАВЕЛЬ

Наукова керівниця

(підпис)

Катерина АСТАФ'ЄВА

РЕФЕРАТ

на кваліфікаційну роботу за темою

«Оцінювання ймовірності банкрутства та обґрунтування пропозицій щодо її зниження»

Кваліфікаційна робота: 96 с., 25 табл., 10 рис., 19 формул, 32 джерел, 2 додатки.

Об'єкт дослідження: процес оцінювання ймовірності банкрутства та забезпечення фінансової стійкості АТ «Укрпошта» в сучасних умовах господарювання

Мета роботи: є оцінювання ймовірності банкрутства підприємства на основі сучасних методик фінансового аналізу та розробці обґрунтованих пропозицій щодо зниження ризику

Предмет дослідження: сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів оцінювання ймовірності банкрутства підприємства

Методи дослідження: системний аналіз та узагальнення, статистичний, аналітичний, графічний та факторного аналізу.

У кваліфікаційній роботі проведено аналіз сучасної літератури з питання оцінювання ймовірності банкрутства, а саме методи оцінювання та нормативно-правової бази.

На прикладі АТ «Укрпошта» здійснено аналіз техніко-економічних показників. Аналіз АТ «Укрпошта» показав збитковість діяльності останні три роки. Оцінювання ймовірності банкрутства показало високу її вірогідність, що обумовлено значними операційними збитками. Запропоновано збільшення інших операційних доходів за рахунок виявлення резерву їх зростання на 25-35%. Виконано прогнозування зростання інших операційних доходів у прогнозних періодах: 1-й на 25%, 2-й на 30% та 3-й на 35%. Встановлено, що зростання інших операційних доходів призводить до зниження ймовірності настання банкрутства, а саме коефіцієнт Бівер В. зростає з 0,04 част.од до 0,32 част.од на кінець 3-го прогнозного періоду. За іншими методиками аналізу також спостігається позитивна динаміка.

У роботі при розрахунках використано програмний продукт Microsoft Office Excel.

БАНКРУТСТВО, ФІНАНСОВИЙ СТАН, ЗБИТОК, ДОХОДИ, КОЕФІЦІЄНТ БІВЕРА В.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА	10
1.1. Теоретичні підходи визначення сутності ймовірності банкрутства як економічної категорії	10
1.2. Зарубіжні та вітчизняні підходи до оцінювання ймовірності банкрутства	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ТА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА НА АТ «УКРПОШТА»	26
2.1. Аналіз показників техніко-економічного стану АТ «УКРПОШТА» за 2022- 2024 рр.	26
2.2. Оцінювання ймовірності банкрутства АТ «УКРПОШТА» за 2022-2024 рр. ..	38
РОЗДІЛ 3. ВИЯВЛЕННЯ РЕЗЕРВІВ ТА РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ, ЩОДО ЗНИЖЕННЯ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА АТ «УКРПОШТА»	51
3.1. Виявлення резервів зниження ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта»	51
3.2. Пропозиції, щодо зниження ймовірності банкрутства АТ «Укрпошти»	61
ВИСНОВКИ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	77
ДОДАТКИ.....	82
ДОДАТОК А.....	83
ДОДАТОК Б	89

ВСТУП

Актуальність теми зумовлена необхідністю забезпечення фінансової стійкості та ефективного функціонування підприємств в умовах нестабільного економічного середовища, посилення конкуренції, інфляційних процесів і зростання фінансових ризиків. Своєчасне виявлення ознак фінансової кризи та оцінювання рівня ймовірності банкрутства дозволяють керівництву підприємства приймати обґрунтовані управлінські рішення, спрямовані на запобігання втраті платоспроможності та забезпечення стабільного розвитку. Особливої важливості набуває розробка ефективних заходів щодо зниження ризику банкрутства, оскільки від фінансової стійкості суб'єкта господарювання залежить його конкурентоспроможність, інвестиційна привабливість та можливість довгострокового функціонування на ринку. Саме тому дослідження методів оцінювання ймовірності банкрутства та формування пропозицій щодо її зниження є важливим завданням сучасного фінансового менеджменту.

Проблеми дослідження ймовірності банкрутства, знайшли своє відображення в наукових працях таких вчених-економістів, як Ліндер Є. О., Баран В. М., Шавурська О.В., Кузьмич А. А., Іпполітова І.Я., Сичова А.О., Новодворчук М.О., Рязанова Т.Г. тощо. Проблематика теми полягає у зростанні кількості підприємств, які функціонують в умовах фінансової нестабільності, дефіциту власних ресурсів, високого рівня боргового навантаження та ризику втрати платоспроможності. За таких умов особливого значення набуває своєчасне оцінювання ймовірності банкрутства та розробка ефективних заходів щодо його запобігання, що дозволяє забезпечити фінансову стійкість, підвищити ефективність діяльності та мінімізувати ризики припинення діяльності підприємства.

Мета і задачі дослідження. Мета кваліфікаційної роботи полягає в оцінюванні ймовірності банкрутства підприємства на основі сучасних методик фінансового аналізу та розробці обґрунтованих пропозицій щодо зниження ризику банкрутства і підвищення фінансової стійкості АТ «Укрпошта».

Відповідно до визначеної мети у кваліфікаційній роботі поставлено та вирішено такі завдання:

- дослідити теоретичні засади банкрутства підприємства та його місце в системі фінансового менеджменту;
- узагальнити наукові підходи до оцінювання ймовірності банкрутства підприємств;
- розглянути основні моделі та методики діагностики ймовірності банкрутства;
- надати організаційно-економічну характеристику АТ «Укрпошта»;
- провести аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства АТ «Укрпошта»;
- оцінити рівень фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства АТ «Укрпошта»;
- визначити ймовірність банкрутства підприємства за допомогою вітчизняних та зарубіжних моделей оцінювання АТ «Укрпошта»;
- виявити основні фактори та причини зростання ризику банкрутства АТ «Укрпошта»;
- обґрунтувати напрями підвищення фінансової стійкості та зниження ймовірності банкрутства підприємства АТ «Укрпошта»;
- розробити та оцінити ефективність запропонованих заходів щодо зниження ризику банкрутства та покращення фінансових результатів діяльності підприємства АТ «Укрпошта».

Об'єктом дослідження є процес оцінювання ймовірності банкрутства та забезпечення фінансової стійкості АТ «Укрпошта» в сучасних умовах господарювання..

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів оцінювання ймовірності банкрутства підприємства, а також механізми формування та реалізації заходів щодо зниження ризику банкрутства і підвищення фінансової стійкості АТ «Укрпошта»..

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та вирішення визначених завдань у кваліфікаційній роботі використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Зокрема, методи теоретичного узагальнення, аналізу та синтезу застосовано при дослідженні сутності банкрутства підприємства та підходів до його оцінювання; метод порівняння – для зіставлення показників фінансового стану підприємства у динаміці; методи економічного та фінансового аналізу – для оцінювання фінансово-господарської діяльності, ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості АТ «Укрпошта»; коефіцієнтний метод – для розрахунку показників фінансового стану підприємства; методи економіко-математичного моделювання та прогнозування – для оцінювання ймовірності банкрутства за моделями Терещенка, Альтмана, Бівера, Ліса, Спрінгейта, Тоффлера і Тішоу, Сайфуліна та Кадикова; графічний метод – для наочного відображення результатів дослідження; метод узагальнення – для формулювання висновків та розробки пропозицій щодо зниження ризику банкрутства і підвищення фінансової стійкості АТ «Укрпошта»

Інформаційною базою дослідження були: законодавчі та нормативні акти з економічних питань, статистичні дані Держкомстату України, спеціальна література з проблем теорії і практики інвестування та відтворювальних процесів, а також статистична, фінансова звітність та оперативні дані суб'єкта господарювання, що досліджувались.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони формують теоретичну базу для дослідження й практичного розв'язання проблеми оцінювання ймовірності та упередження банкрутства.

За результатами дослідження було опубліковано: (за наявності)

1. Астаф'єва К., Ільченко В., Журавель В. Діагностика ймовірності банкрутства АТ «Укранпошта» за 2022-2024 рр. *Debats scientifiques et orientations prospectives du developpement scientifiques*: матеріалами X Міжнародної науково-практичної конференції. (05.06.2026; Париж; Французька Республіка), Париж. 2026. С. URL:

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг роботи налічує 96 сторінок друкованого тексту, у тому числі: 25 таблиць, 10 рисунків, список використаних джерел із 32 найменувань на 3 сторінках, 2 додатки.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА

1.1. Теоретичні підходи визначення сутності ймовірності банкрутства як економічної категорії

У ринковому середовищі інститут банкрутства виступає як критично важливий макроекономічний регулятор і водночас як жорсткий стимул для підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання. Своєчасне виявлення сигналів фінансової деструкції дозволяє зберегти економічні інтереси кредиторів, інвесторів, а також держави як загального регулятора ринку. Як економічна категорія банкрутство характеризується об'єктивною неспроможністю суб'єкта продовжувати свою підприємницьку діяльність внаслідок її хронічної безприбутковості, нерентабельності та критичного руйнування капіталу. З позицій теорії ризику, ймовірність банкрутства виступає специфічним виразом фінансового ризику. Окреслене відображає накопичену в системі ентропію та ймовірність переходу суб'єкта господарювання у стан повної неплатоспроможності протягом певного часового лагу [1].

Для глибокого розуміння природи цієї категорії необхідно чітко диференціювати суміжні поняття, зокрема "загрозу банкрутства" та "неплатоспроможність". Стан загрози банкрутства характеризує фазу, коли підприємство ще зберігає потенційну здатність виконувати свої зобов'язання перед контрагентами. Разом з тим динаміка внутрішніх показників свідчить про накопичення кризових тенденцій. Натомість неплатоспроможність, це вже фактичний стан неспроможності боржника виконати після настання встановленого строку свої грошові зобов'язання. Законодавчо визначений момент ініціювання судової процедури банкрутства безпосередньо залежить від фіксації абсолютної неплатоспроможності суб'єкта господарювання [2, 3].

У теорії антикризового управління виділяють дві фундаментальні форми неплатоспроможності (рис.1.1) [3]:

Рисунок 1. – Форми неплатоспроможності

Джерело: розроблено автором на основі [3]

Касова (відносна) неплатоспроможність, яка виникає внаслідок тимчасового розриву в ліквідності не означає ліквідацію бізнесу, оскільки зберігається потенціал відновлення платоспроможності.

Балансова (абсолютна) неплатоспроможність, що настає в точці втрати платоспроможності (ТВП), коли сумарна величина зобов'язань перевищує реальну ринкову вартість активів [4].

З метою всебічного аналізу природи явища економічна теорія класифікує банкрутство за низкою критеріїв. Серед яких ключове значення мають ініціатор процесу, стан активів, наявність кримінального підтексту, умисність та отримані результати.

Юридичне регулювання банкрутства в Україні зазнало суттєвої трансформації з прийняттям у 2019 році «Кодекс України з процедур банкрутства» [31]. Судова процедура ініціюється за письмовою заявою кредитора або самого боржника, забезпечуючи першому можливість перевірити наявність умисних дій

менеджменту та повернути кошти. У другому - отримати шанс на фінансову санацію, відстрочення або реструктуризацію боргу.

Державне регулювання також накладає жорсткі зобов'язання на суб'єктів "первинного виявлення" загрози банкрутства, якими є аудитори, бухгалтери та безпосередньо керівники підприємств. При виявленні перших ознак загрози фінансової деструкції аудитори та бухгалтери зобов'язані протягом 10 днів письмово повідомити керівництво підприємства. Своєю чергою, керівник протягом 30 днів з моменту отримання сигналу повинен поінформувати засновників (акціонерів) або вищі органи управління для прийняття превентивних заходів. Ігнорування цих вимог та бездіяльність керівництва, що призвела до абсолютної неплатоспроможності, виступає вагомою підставою для покладення на нього солідарної відповідальності за боргами підприємства перед кредиторами [31].

Дослідження природи фінансової кризи на мікрорівні зумовило формування кількох альтернативних теоретичних підходів, кожен з яких пропонує унікальну оптику сприйняття причинно-наслідкових зв'язків виникнення загрози банкрутства. Мова йде про ресурсний, системний та поведінковий підходи (рис. 1.2).

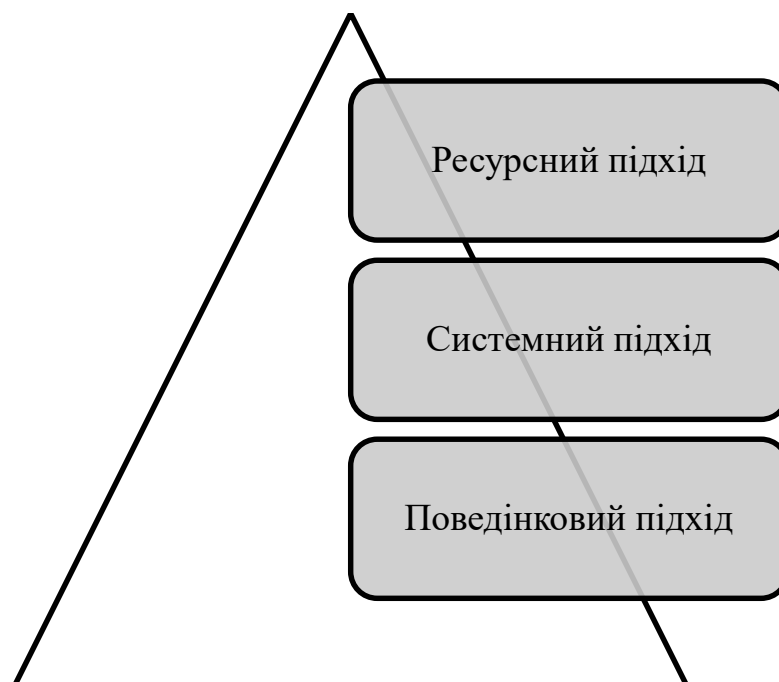

Рисунок 1.2 – Підходи до оцінювання ймовірності банкрутства

Ресурсний підхід розглядає фінансовий стан підприємства як безпосередній прояв рівня ефективності використання наявного ресурсного потенціалу у господарській діяльності. Наукова позиція в межах цього напрямку акцентує увагу на забезпеченості фінансовими ресурсами, необхідними для стабільного виробничого циклу, та доцільності їхнього стратегічного розміщення.

Брак власного капіталу та нераціональна структура використання ресурсів виступають ключовими ендогенними чинниками фінансового краху. У ширшому контексті теорії конкурентних переваг, сформованої на працях Г. Хемела та К. Прахалада [7]. Фінансова стабільність підприємства є результатом розвитку унікальних корпоративних компетенцій як особливого виду інтелектуального ресурсу.

Інтеграція ресурсного та функціонального аналізу дозволяє комплексно оцінити рівень економічної безпеки підприємства на основі здатності його системи управління генерувати додану вартість. Зниження ефективності використання матеріальних та фінансових активів неминуче призводить до скорочення обсягів виробництва, незапланованого зменшення товарних запасів, що безпосередньо підвищує ймовірність дефолту [6].

Системний підхід трактує підприємство як відкриту, складну та динамічну мікроекономічну систему, стабільність якої залежить від збалансованості її внутрішніх елементів та здатності протистояти зовнішнім збуренням. Загроза банкрутства з цих позицій виступає як критичний рівень дезорганізації системи (ентропії), що спричиняється неефективним управлінням ризиками, відсутністю стратегічного планування та втратою гнучкості. Системна діагностика передбачає не точковий аналіз окремих коефіцієнтів, а дослідження динамічних закономірностей і виявлення прихованих кризових тенденцій для розробки проактивних антикризових заходів [8].

Екзогенна складова системного підходу вказує на те, що підприємства функціонують у межах національної економічної системи, архітектура якої суттєво впливає на їхню стійкість. Експортоорієнтована модель розвитку з переважанням низько-технологічного сектору робить вітчизняні підприємства надзвичайно

вразливими до раптових змін світової ринкової кон'юнктури та глобальних фінансових криз. Суттєво підвищуючи загальний рівень системного ризику банкрутств у країні [9].

Поведінковий підхід зміщує фокус дослідження на людський фактор, якість корпоративного врядування та поведінкові аспекти менеджменту. У межах шкіл людських відносин та організаційної поведінки підприємство розглядається як соціальний організм. Де внутрішні конфлікти, психологічні установки персоналу, рівень мотивації та управлінська недбалість виступають каталізаторами кризових явищ [10].

Дослідження підтверджують, що значна частина банкрутств пов'язана не з макроекономічними шоками, а з внутрішніми поведінковими помилками:

- опортуністичною поведінкою контрагентів, низькою договірною культурою;
- поганою організацією збуту;
- відсутністю податкового планування або використанням занадто ризикованих податкових схем.

Інституційно-поведінковий підхід додатково враховує вплив інституційної нестабільності, змін у законодавстві та геополітичних чинників. В умовах воєнних дій, супровідних соціально-економічних потрясінь та логістичних бар'єрів традиційні фінансові моделі втрачають свою прогностичну силу. Оскільки ключовими детермінантами виживання стають адаптивність менеджменту, його здатність швидко ухвалювати нестандартні рішення та загальна ризикорезистентність бізнесу [13].

Еволюція аналітичної думки зумовила формування розгалуженої класифікації методів оцінки ймовірності банкрутства, які поділяють на чотири фундаментальні класи відповідно до їхньої внутрішньої структури:

- статистичні моделі;
- моделі штучного інтелекту;
- теоретичні моделі;
- методи класичного фінансового аналізу.

Головною методологічною проблемою сучасного інструментарію залишається відсутність повної формалізації описуваних ситуацій. Останнє призводить до високої залежності результатів оцінки від суб'єктивного досвіду, переконань та кваліфікації конкретного аналітика [13].

Статистичні методи є найдавнішими та найбільш поширеними у світовій практиці. Вони фокусуються на виявленні емпіричних ознак наближення фінансового краху з використанням класичних процедур моделювання. У межах цього класу виділяють кілька підходів [14]:

дискримінантний аналіз, заснований на побудові інтегрального показника Z шляхом мультиплікативного зважування фінансових коефіцієнтів;

аналіз умовної ймовірності та бінарного вибору, що будують логістичні залежності ймовірності дефолту від набору факторів;

кластерний аналіз (зокрема ієрархічний метод та метод k -середніх), який дозволяє групувати підприємства за рівнем фінансової стійкості без жорстких апріорних припущень;

аналіз виживання, призначений для оцінки часового інтервалу до настання дефолту [13].

Теоретичні методи базуються на глибоких концептуальних моделях поведінки економічних суб'єктів. До найвідоміших напрямів належать теорія розорення гравця (моделювання капіталу як випадкового блукання з абсорбуючим бар'єром), теорія кредитного ризику та аналіз балансових змін. У економічній літературі відомими є моделі діагностики банкрутства : Терещенка О. О. [25] Альтмана Е. [17], Бівера В. [18], Ліса Р. Спрінгейта Г. [28, 29, 30], Р. Тоффлер та Г. Тішо та Сайфуліна Р. та Кадикова Г.

Особливе місце посідає коефіцієнтний фінансовий аналіз, який використовує горизонтальний, вертикальний, порівняльний, трендовий та факторний аналіз бухгалтерської звітності. Крім того, стрімке зростання обсягів фінансової інформації зумовило активне впровадження моделей штучного інтелекту (нейронних мереж, ієрархічних дерев рішень). Перевагою таких моделей є їхня гнучкість, наочність, здатність самостійно навчатися на історичних даних та

виявляти нелінійні патерни, що суттєво підвищує точність прогнозування порівняно зі статистичними методами. Для практичної реалізації антикризового моніторингу аналітики використовують систему порогових значень інтегральних показників, які дозволяють класифікувати підприємства за рівнем загрози. У наступному параграфі пропонуємо більш детальніше дослідити зарубіжні та вітчизняні підходи до оцінювання ймовірності банкрутства.

1.2. Зарубіжні та вітчизняні підходи до оцінювання ймовірності банкрутства

Війна створює нестабільність, що ускладнює фінансове планування та підвищує ризики втрати платоспроможності. Порушення логістики, зниження попиту та руйнування інфраструктури негативно впливають на діяльність бізнесу. Регулярна діагностика фінансового стану допомагає своєчасно виявити загрози банкрутства. Це дозволяє підприємствам оперативно коригувати стратегію та зменшувати фінансові втрати.

Оцінювання ризиків є важливим інструментом для прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності. Для інвесторів і кредиторів такі оцінки забезпечують розуміння рівня ризику співпраці з підприємствами. Держава також може використовувати ці дані для підтримки стратегічно важливих галузей. Своєчасне прогнозування банкрутства сприяє збереженню робочих місць та стабільності економіки.

Таким чином, оцінювання ризику банкрутства є необхідною умовою виживання бізнесу під час війни. Аналіз світової практики показує, що ключовим інструментом прогнозування банкрутства є дискримінантний аналіз. Він базується на використанні математично-статистичних методів для побудови спеціальної функції. На її основі обчислюють інтегральний показник для оцінки фінансового стану підприємства. Цей показник дозволяє з певною ймовірністю передбачити

ризик банкрутства суб'єкта господарювання. Дискримінантний аналіз ґрунтується на дослідженні фінансових даних багатьох підприємств.

У вибірку входять як банкрути, так і успішні підприємства з ефективною діяльністю. Існує багато моделей діагностики банкрутства, що застосовують дискримінантний підхід. Серед них п'ятифакторна модель Альтмана Е. та дискримінантна модель Ліса Р. [21, 22].

Рисунок 1.3 - Алгоритм оцінювання ймовірності банкрутства підприємства включає такі етапи

Також використовують моделі Тоффлера Р., Терещенка О. О. [25], коефіцієнт Бівера В. та модель Спрінгейта Г. [23, 24]. Додатково застосовують моделі Сайфуліна Р. та Кадикова Г. для оцінки фінансової стійкості підприємств [26].

Оцінювання ймовірності банкрутства підприємства є важливим елементом системи фінансового аналізу та антикризового управління. В умовах нестабільного економічного середовища своєчасне виявлення фінансових ризиків набуває особливої актуальності. Застосування сучасних аналітичних підходів, зокрема моделей Альтман Е. та Терещенко О., дозволяє підвищити точність прогнозів. Чітко структурований алгоритм оцінювання забезпечує послідовність дій і обґрунтованість результатів аналізу. Він дає змогу своєчасно ідентифікувати загрози банкрутства та сформулювати ефективні управлінські рішення. Саме тому використання такого алгоритму є необхідною умовою забезпечення фінансової стійкості підприємства (рис. 1.3).

У нашій роботі пропонуємо розглянути перераховані вище моделі. Почнемо з моделі вітчизняного науковця Терещенко О. О. (форм. 1.1). Модель базується на дискримінантному аналізі та враховує фінансові показники підприємства. Модель використовує інтегральний показник, розрахований на основі кількох коефіцієнтів. До них входять показники ліквідності, прибутковості, ділової активності та фінансової стійкості [25]. Отримане значення порівнюють із граничними рівнями для визначення ризику банкрутства. Модель дозволяє класифікувати підприємства за рівнем фінансової надійності. Її перевагою є адаптація до національних особливостей обліку та звітності. Це робить модель ефективною для практичного використання в Україні.

$$Z(T) = 1,5 \times X1 + 0,08 \times X2 + 10 \times X3 + 5 \times X4 + 0,3 \times X5 + 0,1 \times X6 \quad (1.1)$$

де $Z(T)$ – ймовірність банкрутства за моделлю Терещенко О. О.

$X1$ – чистий дохід від реалізації товарів (товарів, робіт, послуг) / довгострокові зобов'язання і забезпечення + поточні зобов'язання і забезпечення;

X2 – пасив балансу / довгострокові зобов'язання і забезпечення + поточні зобов'язання і забезпечення;

X3 – чистий фінансовий результат / середньорічна сума активу балансу;

X4 – чистий фінансовий результат / чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

X5 – запаси / чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

X6 - чистий дохід від реалізації товарів (товарів, робіт, послуг) / основний капітал (необоротні активи + довгострокові зобов'язання і забезпечення).

Ймовірність оцінювання банкрутства за моделлю Терещенко О. О. визначається за шкалою, що наведена у табл. 1.1

Таблиця 1.1 – Шкала оцінювання ймовірності банкрутства за моделлю Терещенко О. О.

Значення показника Z(T)	Ймовірність банкрутства
$Z < 0$	Напівбанкрут
$0 < Z \leq 1$	Існує загроза банкрутства
$1 < Z \leq 2$	Фінансова стійкість порушена
$Z > 2$	Банкрутство не існує

П'ятифакторна модель Альтман Е. є однією з найвідоміших моделей прогнозування банкрутства (форм 1.2). Вона базується на дискримінантному аналізі та розрахунку інтегрального показника Z-score [21, 22]. Модель поєднує п'ять фінансових коефіцієнтів, що відображають стан підприємства. Серед них ліквідність, прибутковість, ділова активність і структура капіталу. Кожен показник має вагу, що визначає його вплив на загальний результат. Отримане значення Z-score порівнюють із критичними межами ризику. Низьке значення свідчить про високу ймовірність банкрутства підприємства. Високе значення вказує на фінансову стійкість і стабільний розвиток. Модель широко застосовується у світовій практиці фінансового аналізу.

$$Z - score = 1,2 \times X1 + 1,4 \times X2 + 3,33 \times X3 + 0,6 \times X4 + 0,998 \times X5 \quad (1.2)$$

де Z-score - рівень ймовірності банкрутства за п'яти факторною моделлю Альтман Е.;

X1 – власний оборотний капітал / актив балансу;

X2 – нерозподілений прибуток / актив балансу;

X3 – фінансовий результат до оподаткування / актив балансу;

X4 – власний капітал / поточні зобов'язання і забезпечення;

X5 – чистий дохід від реалізації продукції / актив балансу

Рівень ймовірності банкрутства визнається за шкалою:

Z-score < 1,23 – висока ймовірність банкрутства, яка може реалізуватися у найближчі два роки

Z-score > 1,23 – низька ймовірність банкрутства

Коефіцієнт банкрутства Бівер В. [23, 24] є одним із перших інструментів прогнозування фінансової неспроможності (форм. 3). Метод базується на аналізі окремих фінансових коефіцієнтів підприємства. Найважливішим показником є співвідношення грошового потоку до загальної заборгованості. Цей коефіцієнт відображає здатність підприємства погашати свої борги.

Низьке значення сигналізує про підвищений ризик банкрутства. Високе значення свідчить про достатній рівень фінансової стійкості. Модель також враховує показники ліквідності, рентабельності та структури капіталу. Шкала визначення ймовірності банкрутства наведена у табл. 1.2

Перевагою підходу є простота розрахунку та доступність фінансових даних. Метод широко застосовується для первинної діагностики фінансового стану підприємства.

$$KB = \frac{ЧФР + А}{ДЗЗ + ПЗЗ} \quad (1.3)$$

де KB – рівень ймовірності банкрутства, коефіцієнт Бівера В.

ЧФР – показник чистого фінансового результату, тис. грн

А – амортизація, тис грн

ДЗЗ – довгострокові зобов’язання та забезпечення, тис. грн.

ПЗЗ – поточні зобов’язання та забезпечення, тис. грн.

Таблиця 1.2 - Шкала визначення ймовірності банкрутства за коефіцієнтом Бівера В.

Значення показника КБ	Ймовірність банкрутства
0,4-0,45	Нормальний стан
$\geq 0,17$	Ймовірність може настати через 5-6 років
$\leq 0,15$ – за рік до банкрутства	Ймовірність може настати через 1 рік

Модель оцінювання банкрутства Ліса Р. [21] є дискримінантною моделлю прогнозування фінансової неспроможності підприємства (форм. 1.4). Вона базується на розрахунку інтегрального показника із кількох фінансових коефіцієнтів.

Модель враховує ліквідність, прибутковість та ефективність використання активів. Кожен показник має ваговий коефіцієнт, що впливає на підсумковий результат [22]. Отримане значення порівнюють із критичним рівнем для визначення ризику банкрутства. Низький результат сигналізує про фінансові труднощі підприємства. Високий показник свідчить про стабільний фінансовий стан і платоспроможність. Модель відзначається простотою застосування та придатністю для аналітичної оцінки.

$$Z(L) = 0,063 \times A + 0,092 \times B + 0,057 \times C + 0,001 \times D \quad (1.4)$$

де $Z(L)$ - рівень ймовірності банкрутства за моделлю Ліса Р.

A – всього оборотні активи (ф.1 р.1195) / активи балансу (ф.1 р. 1300)

B – фінансовий результат від операційної діяльності (ф.2 р. 2190 / активи балансу (ф.1 р. 1300)

C – нерозподілений прибуток (ф1, р.1420) / активи балансу (ф.1 р. 1300)

D – власний капітал (ф.11495) / позиковий капітал (ф1 р. 1595+ф.1 р. 1695)

Визначення рівня ймовірності банкрутства за моделлю Ліса Р. визначається на основі значення коефіцієнту $Z(L)$, який якщо нижче за 0,037 час. од., тоді можна зробити висновок про загрозу ймовірності банкрутства.

Модель оцінювання банкрутства Спрінгейта Г. є дискримінантною моделлю прогнозування фінансової неспроможності [24]. Вона створена на основі підходу Едвард Альтман, але має спрощену структуру. Модель використовує інтегральний показник S-score, який розраховують за чотирма фінансовими коефіцієнтами. Серед них ліквідність, рентабельність, ефективність використання активів та прибутковість. Кожен коефіцієнт має вагу, що визначає його вплив на підсумковий результат (форм. 1.5). Отримане значення S-score порівнюють із критичним порогом. Низьке значення свідчить про високу ймовірність банкрутства підприємства. Високе значення вказує на фінансову стійкість і стабільну діяльність. Перевагою моделі є простота розрахунку та достатня точність прогнозування.

$$Z(C) = 1,03 \times A + 3,07 \times B + 0,66 \times C + 0,4 \times D \quad (1.5)$$

де $Z(C)$ - рівень ймовірності банкрутства за моделлю Спрінгейт Г.

A – робочий капітал (ф.1 р.1495+ф.1 р. 1595-ф.1 р. 1095 / активи балансу (ф.1 р. 1300)

B – фінансовий результат до оподаткування (ф.2 р. 2290) / активи балансу (ф.1 р. 1300)

C – валовий прибуток (ф.2 р. 2090) / поточні зобов'язання і забезпечення (ф.1 р. 1695)

D – собівартість реалізованої продукції (ф. 2 р. 2050)/ активи балансу (ф.1 р. 1300)

Для визначення рівня ймовірності банкрутства Спрінгейтом Г. запропоновано шкалу (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 – Шкала визначення рівня ймовірності банкрутства Спрінгейтом Г.

Значення показника Z (C)	Ймовірність банкрутства
$Z (C) < 0$	«Напівбанкрут»
$0 < Z (C) \leq 1$	«Загрожує банкрутство якщо не провести санацію»
$1 < Z (C) \leq 2$	«Фінансова стійкість порушена. Є доцільність переходу на інструменти антикризового управління»
$Z (C) > 2$	«Підприємство є фінансово-стійким, банкрутство не загрожує»

Модель оцінювання банкрутства Р. Тоффлер та Г. Тішоу є дискримінантною моделлю прогнозування фінансової неспроможності підприємства [25]. Вона базується на розрахунку інтегрального показника Z, що поєднує кілька фінансових коефіцієнтів (форм. 1.6). Модель враховує ліквідність, прибутковість, оборотність активів та структуру зобов'язань. Кожен показник має свою вагу, яка визначає його вплив на загальний результат.

Отримане значення порівнюють із критичними межами для оцінки ризику банкрутства. Низьке значення сигналізує про високу ймовірність фінансової кризи підприємства. Високе значення свідчить про стабільний фінансовий стан і платоспроможність. Модель є простою у використанні та ефективною для швидкої діагностики підприємств.

$$Z(TT) = 0,53 \times A + 0,13 \times B + 0,18 \times C + 0,16 \times D \quad (1.6)$$

де Z (ТТ) - рівень ймовірності банкрутства за моделлю Р. Тоффлер та Г. Тішоу

A – фінансовий результат від операційної діяльності (ф.2 р. 2190) / поточні зобов'язання і забезпечення (ф.1 р. 1695)

B – всього оборотні активи (ф.1 р. 1195) / довгострокові зобов'язання і забезпечення (ф.1 р. 1595) + поточні зобов'язання (ф.1 р. 1695)

C – поточні зобов'язання і забезпечення (ф.1 р. 1695) / активи балансу (ф.1 р. 1300)

D – чистий дохід реалізації товарів (ф.2 р. 2000) / активи балансу (ф.1 р. 1300)

Для визначення рівня ймовірності банкрутства за моделлю Р. Тоффлер та Г. Тішоу авторами запропоновано шкалу (табл. 1.4).

Таблиця 1.4 – Шкала визначення рівня ймовірності банкрутства за моделлю Р. Тоффлер та Г. Тішоу

Значення показника $Z(TT)$	Ймовірність банкрутства
$Z(TT) < 0,2$	Висока ймовірність
$Z(TT) = 0,25$	Критичне значення
$Z(TT) > 0,3$	Низька

Модель оцінювання банкрутства Сайфуліна Р. та Кадикова Г. є дискримінантною моделлю аналізу фінансового стану підприємства [26]. Вона базується на розрахунку інтегрального показника, що узагальнює кілька фінансових коефіцієнтів.

Модель враховує ліквідність, фінансову стійкість, рентабельність і ефективність використання ресурсів. Кожен показник має відповідну вагу у формуванні підсумкового результату (форм. 1.7). Отримане значення порівнюють із нормативними межами для визначення рівня ризику. Низький показник свідчить про загрозу банкрутства підприємства. Високий показник означає стабільний фінансовий стан і платоспроможність. Перевагою моделі є її простота та адаптованість до умов пострадянських економік.

$$R = 2 \times K_{\text{фн}} + 0,1 \times K_{\text{пл}} + 0,08 \times K_i + 0,45 \times K_{\text{рп}} + K_{\text{рк}} \quad (1.7)$$

де R – коефіцієнт ймовірності банкрутства (фінансового стану) Сайфулін Р. та Кадиков Г.

$K_{\text{фн}}$ - коефіцієнт фінансової незалежності, част.од

$K_{\text{пл}}$ – коефіцієнт поточної ліквідності, част.од

K_i – інтенсивність обігу активів, част.од

$K_{\text{рп}}$ – рентабельність реалізації продукції (послуг), част.од

$K_{\text{рк}}$ – коефіцієнт рентабельності власного капіталу, част.од.

Рівень ймовірності банкрутства за моделлю Сайфулін Р. та Кадиков Г. визначається за шкалою:

$R = 1$ – фінансовий стан задовільний

$R < 1$ – фінансовий стан незадовільний

Отже було розглянуто методики оцінювання ймовірності банкрутства за різними підходами. Всі вище описані моделі систематизовані у табл. 1.5.

Таблиця 1.5 – Розглянуті моделі оцінювання ймовірності банкрутства

Показник	Формула
Ймовірність банкрутства за моделлю Терещенко О. О.	$Z(T)=1,5 \times X_1 + 0,08 \times X_2 + 10 \times X_3 + 5 \times X_4 + 0,3 \times X_5 + 0,1 \times X_6$
Ймовірність банкрутства за моделлю Альтмана Е.	$Z\text{-score}=1,2 \times X_1 + 1,4 \times X_2 + 3,33 \times X_3 + 0,6 \times X_4 + 0,998 \times X_5$
Коефіцієнт Бівер В.	$KB = \frac{ЧФР + A}{ДЗЗ + ПЗЗ}$
Ймовірність банкрутства за методом Ліса Р.	$Z(L) = 0,063 \times A + 0,092 \times B + 0,057 \times C + 0,001 \times D$
Ймовірність банкрутства за моделлю Спрінгейта Г.	$Z(C)=1,03 \times A + 3,07 \times B + 0,66 \times C + 0,4 \times D$
Ймовірність банкрутства за моделлю Р. Тоффлер та Г. Тішо	$Z(TT) = 0,53 \times A + 0,13 \times B + 0,18 \times C + 0,16 \times D$
Коефіцієнт ймовірності банкрутства (фінансового стану) Сайфулін Р. та Кадиков Г.	$R = 2 \times K_{\text{фн}} + 0,1 \times K_{\text{пл}} + 0,08 \times K_i + 0,45 \times K_{\text{рп}} + K_{\text{рк}}$

Встановлено, що кожна методика передбачає рівня ймовірності банкрутства за різними критеріями. Тому доцільно приймати рішення на базі визначення показників за всіма методами. У наступному розділі пропонуємо виконати дослідження рівня ймовірності банкрутства на підприємстві АТ «Укрпошта»

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ТА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА НА АТ «УКРПОШТА»

2.1. Аналіз показників техніко-економічного стану АТ «УКРПОШТА» за 2022-2024 рр.

Акціонерне товариство «Укрпошта» є національним оператором поштового зв'язку України, що забезпечує надання універсальних поштових, логістичних, фінансових та цифрових послуг на всій території держави. Підприємство здійснює свою діяльність відповідно до законодавства України та виконує важливу соціально-економічну функцію, забезпечуючи доступ населення та бізнесу до поштових сервісів навіть у найвіддаленіших населених пунктах країни.

Основними напрямками діяльності АТ «Укрпошта» є приймання, обробка, перевезення та доставка письмової кореспонденції, посилок, друкованих видань і експрес-відправлень. Підприємство надає послуги внутрішнього та міжнародного поштового зв'язку, співпрацюючи з поштовими операторами інших держав і міжнародними організаціями у сфері логістики та комунікацій. Значну частину діяльності становить обслуговування інтернет-торгівлі, що передбачає доставку товарів для підприємств електронної комерції та приватних клієнтів.

Окрім поштових послуг, АТ «Укрпошта» активно розвиває фінансовий напрям діяльності. У відділеннях компанії здійснюються приймання комунальних та інших платежів, переказ коштів, виплата пенсій, соціальних допомог і грошових переказів. Це особливо важливо для сільських територій та регіонів із недостатньо розвиненою банківською інфраструктурою, де Укрпошта часто виступає єдиним доступним надавачем фінансових послуг.

Підприємство також реалізує діяльність у сфері роздрібної торгівлі, пропонуючи у своїх відділеннях товари повсякденного попиту, пресу,

канцелярську продукцію, пакувальні матеріали та іншу супутню продукцію. Паралельно впроваджуються цифрові сервіси, зокрема онлайн-відстеження відправлень, мобільні застосунки, електронні кабінети клієнтів та автоматизовані логістичні рішення.

АТ «Укрпошта» має розгалужену мережу відділень та логістичних центрів по всій Україні, що дозволяє забезпечувати безперервність поштового обслуговування населення та суб'єктів господарювання. Підприємство постійно модернізує інфраструктуру, впроваджує сучасні технології сортування й доставки та підвищує якість клієнтського сервісу. На початок 2022 р. АТ «Укрпошта» мало у своєму складі 31986 відділень. У 2023 р. маємо скорочення кількості відділень до 28967 і на кінець 2024 р. вже 28900 відділень (рис. 2.1)

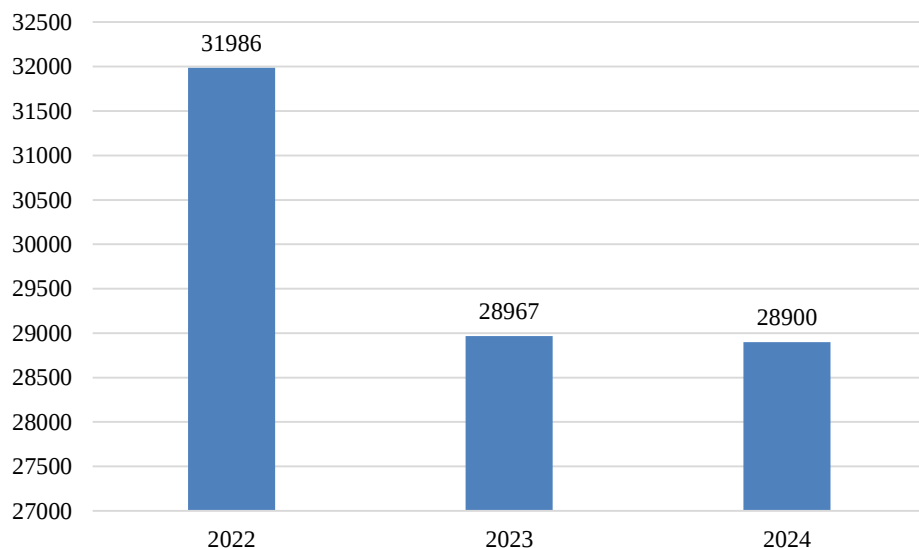

Рисунок 2.1 - Кількість відділень АТ «Укрпошта»

Важливим аспектом діяльності Укрпошти є її соціальна роль. Підприємство сприяє підтриманню комунікацій між громадянами, державними установами та бізнесом, забезпечує доступність соціальних виплат і послуг, а також підтримує економічну активність у регіонах. У сучасних умовах підприємство виконує стратегічно важливі функції щодо забезпечення стабільності логістичних процесів та інформаційного обміну в державі.

Наступним кроком переходимо до аналізу показників техніко-економічного стану АТ «Укрпошта» (табл. 2.1).

Таблиця 2.2- Аналіз техніко-економічних показників АТ «Укрпошта» 2022-2024 рр.

Показники	2022	2023	2024	Відхилення					
				Абсолютне (+/-)			Відносне(%)		
				2023-2022	2024-2023	2024-2022	2023/2022	2024/2023	2024/2022
Кількість поштових відділень, од	31986	28967	28900	-3019,00	-67	-3 086	-9,44	-0,23	-9,65
Чистий дохід від реалізації послуг, тис .грн	10323419	11581111	12978006	1257692,0	1 396 895	2 654 587	12,18	12,06	25,71
Собівартість реалізованих товарів, тис. грн	9 926 858	10 656 528	11 539 535	729670,00	883 007	1 612 677	7,35	8,29	16,25
Валовий прибуток, тис. грн	396 561	924 583	1 438 471	528022,00	513 888	1 041 910	133,15	55,58	262,74
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	3 870 901	4 041 107	4 323 746	170206,00	282 639	452 845	4,40	6,99	11,70
Прибуток від операційної діяльності, тис грн	-411 903	-860 994	-402 844	-449091,00	458 150	9 059	109,03	-53,21	-2,20
Рентабельність продажів, %	3,995	8,676	12,466	4,68	3,79	8,471	x	x	x
Фондовіддача, грн га грн	2,667	2,866	3,002	0,20	0,14	0,335	7,46	4,74	12,55
Фондомісткість, грн на грн	0,375	0,349	0,333	-0,03	-0,02	-0,042	-6,94	-4,52	-11,15
Фондоозброєність, грн на грн	185,785	306,654	358,571	120,87	51,92	173	65,06	16,93	93,00
Чистий фінансовий результат, тис. грн	-1258089	-796361	-413204	461728,00	383 157,00	844 885	-36,70	-48,11	-67,16
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	53 432	34 751	32 182	-18681,00	-2 569	-21 250	-34,96	-7,39	-39,77
Продуктивність продажів, тис грн на особу	193,21	333,26	403,27	140,05	70	210	72,49	21,01	108,72
Середньорічна вартість активів, тис грн	9418683,00	11502953,00	11538899,00	2084270,0	35 946	2 120 216	22,13	0,31	22,51

Почнемо з аналізу чистого доходу від реалізації послуг АТ «Укрпошта». Отже протягом 2022-2024 рр. маємо зростання чистого доходу від надання послуг з 10323419 тис. грн до 12978006 тис. грн. Розглянемо більш детально структуру доходів від надання послуг АТ «Укрпошта».

Таблиця 2.2 – Аналіз доходів АТ «Укрпошта» за компонентами, тис. грн.

Джерело доходу	2022	2023	2024	2024/2022
Послуги національної пошти	5493340	6482499	7662591	39,489
Доставка посилок та дрібних пакетів	2569759	3448725	3986973	55,150
Письмова кореспонденція	1725587	1536661	1690882	-2,011
Міжнародний поштовий обмін	571133	919587	1333897	133,553
Оформлення за передплатою та доставка періодичних друкованих видань	332904	197853	272732	-18,075
Доставка рахунків, інформаційних матеріалів	0	300061	293226	x
Інші поштові послуги	293957	79612	84881	-71,125
Фінансові та пов'язані з ними послуги	3979989	4213515	4518976	13,542
Виплати і доставки пенсій та інших соціальних виплат	2694149	2801123	2787848	3,478
Приймання платежів	1029211	1014988	1302641	26,567
Поштові перекази	168141	317187	332345	97,659
Інші фінансові послуги	88488	80217	96142	8,650
Торгівля власними та комісійними товарами	849417	873322	790538	-6,932
Інші комерційні послуги	673	12775	5903	777,117
Всього доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	10323419	11582111	12978008	39,489

Аналіз даних таблиці 2.2 свідчить про загальне зростання доходів АТ «Укрпошта» протягом 2022-2024 рр. Найбільшу частку доходів формують послуги національної пошти, обсяг яких зріс з 5 493 340 тис. грн у 2022 р. (рис. 2.2) до 7 662 591 тис. грн у 2024 р. (рис. 2.3). Темп приросту склав 39,489 %, що свідчить про посилення ролі поштово-логістичного напрямку в діяльності підприємства.

Найбільшу частку у структурі доходів формують послуги національної пошти. У 2024 р. доходи від цього напрямку становили 7 662 591 тис. грн, що на 39,489 % більше порівняно з 2022 р. Основним фактором такого зростання стало збільшення обсягів доставки посилок та дрібних пакетів, доходи від яких зросли на 55,150 % – з 2 569 759 тис. грн до 3 986 973 тис. грн. Така тенденція пояснюється активним розвитком електронної комерції, збільшенням онлайн-замовлень та зростанням попиту на логістичні послуги.

Питома вага%, 2022 р.

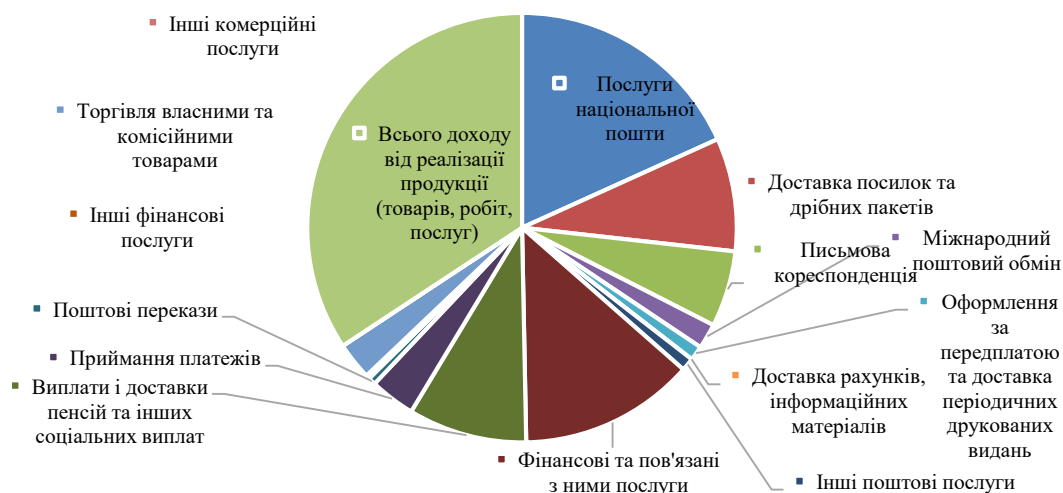

Рисунок 2.2 – Структура доходів від реалізації послуг
АТ «Укрпошта» за 2022 р.

Суттєве зростання спостерігається також у сфері міжнародного поштового обміну. Доходи за цим напрямом збільшилися більш ніж удвічі на 133,553 %, досягнувши у 2024 р. 1 333 897 тис. грн. Це свідчить про активізацію міжнародної торгівлі, збільшення кількості міжнародних відправлень та розширення співпраці Укрпошти із зарубіжними логістичними партнерами.

Водночас доходи від письмової кореспонденції скоротилися на 2,011 %, що відображає загальну тенденцію до зменшення використання традиційних поштових листів унаслідок розвитку цифрових каналів комунікації. Аналогічно доходи від оформлення передплати та доставки періодичних друкованих видань знизилися на 18,075 %, що пов'язано зі скороченням попиту на друковані медіа та переходом споживачів до електронних джерел інформації. Значне скорочення зафіксовано і за статтею «Інші поштові послуги» на 71,125 %, що може бути наслідком оптимізації окремих сервісів або зниження попиту на них.

Питома вага %, 2024 р.

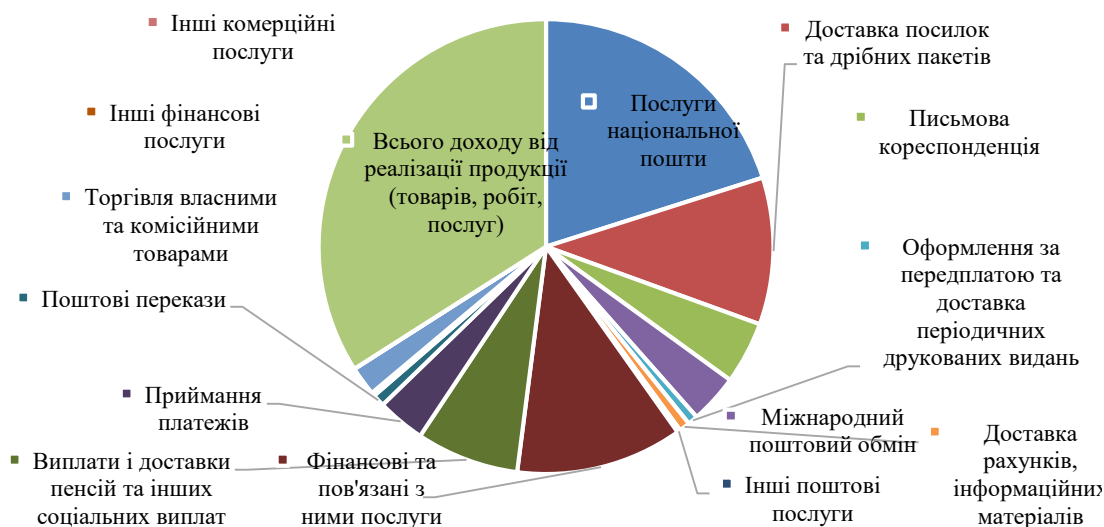

Рисунок 2.3 – Структура доходів від реалізації послуг
АТ «Укрпошта» за 2024 р.

У 2023 р. підприємство почало отримувати доходи від доставки рахунків та інформаційних матеріалів. У 2024 р. цей показник склав 293226 тис. грн, що свідчить про диверсифікацію діяльності та освоєння нових сегментів ринку.

Важливе місце у структурі доходів займають фінансові та пов'язані з ними послуги. Їх обсяг зріс з 3979989 тис. грн у 2022 р. до 4518976 тис. грн у 2024 р., тобто на 13,542%. Найбільшу частку у цьому сегменті становлять виплати і доставка пенсій та інших соціальних виплат, доходи від яких збільшилися на 3,478%. Позитивна динаміка також спостерігається у сфері приймання платежів, де приріст склав 26,567 %, а також у сфері поштових переказів, доходи від яких майже подвоїлися та зросли на 97,659%. Це свідчить про зростання попиту населення на фінансові сервіси Укрпошти, особливо у регіонах із недостатнім рівнем банківського обслуговування.

Доходи від торгівлі власними та комісійними товарами у 2024 р. становили 790538 тис. грн, що на 6,932% менше порівняно з 2022 р. Незважаючи на певне скорочення, цей напрям залишається важливим додатковим джерелом доходу

підприємства. Інші комерційні послуги продемонстрували найвищий темп приросту 777,117 %, однак їх частка у загальному обсязі доходів є незначною.

Отже, результати аналізу свідчать, що ключовими чинниками зростання доходів АТ «Укрпошта» у 2022-2024 рр. стали розвиток логістичних послуг, збільшення обсягів міжнародного поштового обміну та активне розширення фінансових сервісів. Водночас традиційні напрями діяльності, пов'язані з письмовою кореспонденцією та друкованими виданнями, поступово втрачають свою частку в структурі доходів під впливом процесів цифровізації та зміни споживчих уподобань.

Наступним кроком переходимо до аналізу доходів отриманих від реалізації клієнтам у розрізі географічного розташування (табл. 2.3)

Таблиця 2.3 – Аналіз доходів отриманих від реалізації клієнтам АТ «Укрпошта» у розрізі географічного розташування, тис. грн

Джерело доходу у розрізі географічного розташування	2022	2023		2024		Динаміка	
		Тис. грн	Питома Вага, %	Тис. грн	Питома Вага, %	2024/2023, %	2024-2023, Питома вага
Доходи отримані від реалізації клієнтам, географічне розташування:	10323446	11581091	100	12978008	100	12,062	x
Україна	9752286	10661524	92,060	11644791	89,727	9,223	-2,333
Латвія	176997	444142	3,835	671080	5,171	51,096	1,336
Естонія	2136	149596	1,292	326938	2,519	118,547	1,227
Польща	0	57445	0,496	44737	0,345	-22,122	-0,151
Грузія	0	782	0,007	42413	0,327	5323,657	0,320
Гонконг	50640	56416	0,487	15615	0,120	-72,322	-0,367
Японія	0	31425	0,271	38538	0,297	22,635	0,026
Німеччина	0	23698	0,205	14767	0,114	-37,687	-0,091
Нідерланди	0	17335	0,150	10586	0,082	-38,933	-0,068
Сінгапур	0	17066	0,147	0	0,000	-100,000	-0,147
США	0	15816	0,137	16888	0,130	6,778	-0,006
Великобританія	0	15316	0,132	5835	0,045	-61,903	-0,087
Франція	0	14564	0,126	8906	0,069	-38,849	-0,057
Ізраїль	0	12934	0,112	10558	0,081	-18,370	-0,030
Росія	15874	0	0,000	0	0,000	x	0,000
Китай	10443	9121	0,079	44202	0,341	384,618	0,262
Інші країни	315070	53911	0,466	82154	0,633	52,388	0,168

Аналіз таблиці 2.3 свідчить про зростання доходів АТ «Укрпошта» від реалізації послуг клієнтам у розрізі географічного розташування. Загальний обсяг доходів збільшився з 10323446 тис. грн у 2022 р. до 12978008 тис. грн у 2024 р. Темп приросту у 2024 р. порівняно з 2023 р. склав 12,062%, що свідчить про розширення ринків діяльності компанії та посилення міжнародної співпраці.

Найбільшу частку доходів АТ «Укрпошта» традиційно формує внутрішній ринок України. У 2024 р. доходи від реалізації послуг на території України становили 11644791 тис. грн, або 89,727% загального обсягу доходів. Незважаючи на абсолютне зростання показника порівняно з 2023 р. на 9,223%, частка внутрішнього ринку скоротилася на 2,33%. Це свідчить про поступове збільшення ролі міжнародних операцій у структурі доходів підприємства.

Серед іноземних напрямів найбільшу частку доходів у 2024 р. сформувала Латвія. Доходи від співпраці з клієнтами цієї країни зросли з 444 142 тис. грн у 2023 р. до 671080 тис. грн у 2024 р., що становить приріст на 51,096%. Частка Латвії у структурі доходів збільшилася на 1,336%. і досягла 5,171%. Така тенденція може бути пов'язана з активізацією транзитних логістичних операцій та міжнародного поштового обміну через країни Балтії.

Високі темпи зростання демонструє також Естонія, доходи від якої у 2024 р. склали 326938 тис. грн. Порівняно з 2023 р. приріст становив 118,547%, а частка країни у структурі доходів зросла на 1,227%. Це свідчить про активне розширення співпраці у сфері міжнародної логістики та електронної комерції.

Позитивну динаміку показують доходи від операцій із Грузією та Китаєм. Доходи від Грузії зросли з 782 тис. грн у 2023 р. до 42413 тис. грн у 2024 р., що забезпечило найбільший темп приросту 5323,657%. Доходи від Китаю збільшилися на 384,618% і досягли 44202 тис. грн. Це може бути пов'язано з розвитком міжнародної торгівлі та збільшенням обсягів доставки товарів із азійського ринку.

Водночас за окремими країнами спостерігається скорочення доходів. Зокрема, доходи від Польщі у 2024 р. зменшилися на 22,122%, а їх частка скоротилася на 0,15%. Значне зниження також відбулося за напрямками Гонконгу (-72,322%), Великобританії (-61,903%), Німеччини (-37,687%), Нідерландів (-

38,933%) та Франції (-38,849%). Причинами такого скорочення можуть бути зміни логістичних маршрутів, коливання попиту на міжнародні відправлення або посилення конкуренції на міжнародному ринку доставки.

Доходи від співпраці із Сінгапуром у 2024 р. були відсутні, що призвело до повного скорочення цього напрямку діяльності. Натомість доходи від США та Японії продемонстрували помірне зростання на 6,778% та 22,635% відповідно.

Варто зазначити, що у 2022 р. підприємство отримувало доходи від операцій з Росією у сумі 15 х874 тис. грн, однак у 2023-2024 рр. цей напрям був повністю припинений, що відповідає сучасним економічним та політичним умовам.

Загалом результати аналізу свідчать, що АТ «Укрпошта» поступово диверсифікує географічну структуру своїх доходів, збільшуючи частку міжнародних ринків у загальному обсязі реалізації послуг. Основними драйверами зростання стали країни Балтії, Китай та Грузія, тоді як частка окремих європейських і азійських напрямів скорочується. Це підтверджує активний розвиток міжнародної логістичної діяльності підприємства та його адаптацію до змін глобального ринку поштових і логістичних послуг.

Аналіз техніко-економічних показників АТ «Укрпошта» (табл. 2.2) за 2022-2024 рр. свідчить про загальне покращення результатів діяльності підприємства, зростання ефективності використання ресурсів та підвищення прибутковості, незважаючи на окремі негативні тенденції.

Собівартість реалізованих товарів, робіт і послуг протягом аналізованого періоду зростає з 9926858 тис. грн у 2022 р. до 11539535 тис. грн у 2024 р. Абсолютне зростання за період склало 1 612677 тис. грн, або 16,25%. Для більш детального аналізу собівартості надання послуг АТ «Укрпошта» пропонуємо провести розширений аналіз її структури.

Аналіз структури собівартості реалізованих послуг і товарів АТ «Укрпошта» свідчить про зростання загального обсягу витрат підприємства упродовж 2022-2024 рр. (табл. 2.4). У 2024 р. собівартість реалізованих послуг і товарів становила 11536535 тис. грн, що на 8,258% більше порівняно з 2023 р.

Таблиця 2.4 – Аналіз структури собівартості реалізованих послуг (товарів)
АТ «Укрпошта»

Складові собівартості	2022	2023		2024		Динаміка	
		Тис. грн	Питома Вага, %	Тис. грн	Питома Вага, %	2024/2023, %	2024-2023, Питома вага
Собівартість реалізованих послуг (товарів)	9926858	10656528		11536535		8,258	-1,01
Заробітна плата	4434851	4685751	43,97	4956711	42,97	5,783	1,54
Соціальні внески	1045324	1031641	9,68	1294799	11,22	25,509	-0,57
Витрати на матеріали	909479	1095001	10,28	1119535	9,70	2,241	-0,44
Виплати іноземним поштовим операторам	1134531	1033510	9,70	1067817	9,26	3,319	0,82
Знос та амортизація	559685	680020	6,38	831183	7,20	22,229	-0,83
Собівартість реалізованих товарів та іншої готової продукції	350638	332591	3,12	264442	2,29	-20,490	0,63
Банківські комісії	114883	165284	1,55	251428	2,18	52,119	-1,04
Поточні ремонти та утримання приміщень	0	265311	2,49	167398	1,45	-36,905	0,94
Оренда майна	0	37756	0,35	149640	1,30	296,334	0,15
Витрати на зв'язок	0	106195	1,00	132708	1,15	24,966	-0,85
Технічне обслуговування необоротних активів	0	126789	1,19	38957	0,34	-69,274	0,65
Інше	1377467	1096679	10,29	1261917	10,94	15,067	

Найбільшу частку у структурі собівартості традиційно займають витрати на заробітну плату. У 2024 р. вони склали 4956711 тис. грн, або 42,97% загальної собівартості. Порівняно з 2023 р. витрати на оплату праці зросли на 5,783%, однак їх питома вага скоротилася на 1,01%. Соціальні внески у 2024 р. становили 1294799 тис. грн, або 11,22% собівартості. Їх обсяг зріс на 25,509%, а частка збільшилася на 1,54%, що пов'язано зі зростанням фонду оплати праці та підвищенням соціальних витрат підприємства. Витрати на матеріали залишаються однією з основних статей собівартості. У 2024 р. вони склали 1119535 тис. грн, або 9,70% загального обсягу витрат. Незважаючи на абсолютне зростання на 2,24%, їх питома вага зменшилася на 0,57%., що свідчить про відносне зниження матеріаломісткості діяльності.

Виплати іноземним поштовим операторам у 2024 р. становили 1067817 тис. грн, або 9,26 % собівартості. Порівняно з 2023 р. вони зросли на 3,319%, проте їх частка скоротилася на 0,44%. Суттєве зростання спостерігається за статтею «Знос та амортизація». У 2024 р. ці витрати досягли 831183 тис. грн, що на 22,229% більше, ніж у 2023 р. Їх частка зросла на 0,82%. Собівартість реалізованих товарів та іншої готової продукції у 2024 р. скоротилася на 20,490%, а її частка зменшилася на 0,8%.

Значне зростання продемонстрували банківські комісії, які збільшилися на 52,119% і становили 251428 тис. грн у 2024 р. Їх частка у структурі собівартості зросла на 0,63%, що пов'язано з активним розвитком фінансових послуг та збільшенням кількості безготівкових операцій. Витрати на поточні ремонти та утримання приміщень у 2024 р. скоротилися на 36,905%, а їх частка зменшилася на 1,04%. Це може бути наслідком завершення частини ремонтних робіт або оптимізації витрат на утримання інфраструктури. Водночас витрати на оренду майна зросли майже у чотири рази на 296,334%, а їх частка збільшилася на 0,94%, що свідчить про розширення використання орендованих приміщень та логістичних об'єктів.

Витрати на зв'язок у 2024 р. збільшилися на 24,966%, що пов'язано з розвитком цифрових комунікацій та інформаційних систем підприємства. Натомість витрати на технічне обслуговування необоротних активів скоротилися на 69,274%, а їх частка зменшилася на 0,8%, що може бути результатом модернізації обладнання або зміни підходів до обслуговування основних засобів.

Стаття «Інше» у 2024 р. становила 1261917 тис. грн, або 10,94% загальної собівартості. Порівняно з 2023 р. її обсяг зріс на 15,067%, а частка збільшилася на 0,65%, що свідчить про наявність додаткових витрат, пов'язаних із забезпеченням діяльності підприємства.

Отже, результати аналізу структури собівартості АТ «Укрпошта» свідчать, що основними складовими витрат залишаються заробітна плата, соціальні внески, матеріальні витрати та виплати іноземним поштовим операторам. Водночас у структурі витрат спостерігається зростання частки амортизації, банківських комісій та орендних платежів, що пов'язано з модернізацією діяльності

підприємства, розвитком фінансових сервісів та розширенням логістичної інфраструктури.

Збільшення собівартості пов'язане із розширенням масштабів діяльності підприємства, зростанням обсягів логістичних операцій, витрат на оплату праці, енергоресурси та модернізацію інфраструктури.

Водночас валовий прибуток демонструє значно вищі темпи зростання (табл. 2.1). У 2024 р. його обсяг досяг 1 438471 тис. грн проти 396561 тис. грн у 2022 р., що свідчить про приріст на 262,74%. Середньорічна вартість основних засобів зросла на 11,70 %, що свідчить про оновлення та розширення матеріально-технічної бази підприємства. У 2024 р. показник склав 4323746 тис. грн.

Рентабельність продажів протягом досліджуваного періоду значно покращилася з 3,995% у 2022 р. до 12,466% у 2024 р., приріст склав 8,471%. Що свідчить про підвищення ефективності реалізації послуг та здатності підприємства генерувати прибуток з кожної гривні доходу.

Показник фондівіддачі зріс з 2,667 грн до 3,002 грн, що означає підвищення ефективності використання основних засобів. Одночасно фондомісткість зменшилася на 11,15%, що є позитивною тенденцією та свідчить про зниження потреби у вартості основних засобів на одиницю реалізованої продукції.

Фондоозброєність праці зросла майже вдвічі на 93,00%, до 358,571 грн на одного працівника, що пояснюється як збільшенням вартості основних засобів, так і скороченням чисельності персоналу. Середньооблікова чисельність працівників скоротилася з 53432 осіб у 2022 р. до 32182 осіб у 2024 р., тобто на 39,77%.

Продуктивність праці має стійку тенденцію до зростання. У 2024 р. обсяг продажів у розрахунку на одного працівника становив 403,27 тис. грн, що на 108,72 % більше порівняно з 2022 р. Це свідчить про зростання ефективності використання трудових ресурсів та підвищення результативності праці персоналу.

Середньорічна вартість активів підприємства також зросла з 9418683 тис. грн у 2022 р. до 11538899 тис. грн у 2024 р. Приріст склав 22,51%, що свідчить про розширення ресурсної бази підприємства та нарощення економічного потенціалу.

Незважаючи на від’ємне значення чистого фінансового результату впродовж усього періоду, спостерігається позитивна тенденція до зменшення збитків. Якщо у 2022 р. чистий збиток становив 1258089 тис. грн, то у 2024 р. 413204 тис. грн. Скорочення збитків на 67,16% свідчить про поступове покращення фінансового стану підприємства та підвищення ефективності його діяльності.

Отже, результати аналізу техніко-економічних показників АТ «Укрпошта» свідчать про позитивні структурні зміни у діяльності підприємства. Підприємство демонструє зростання доходів, валового прибутку, продуктивності праці та ефективності використання основних засобів. Водночас скорочення операційного прибутку у 2024 р. та наявність чистого збитку свідчать про необхідність подальшого вдосконалення системи управління витратами та підвищення фінансової стійкості підприємства. У наступному параграфі пропонуємо виконати діагностику ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта» використовуючи методики, що наведені у параграфу 1.2.

2.2. Оцінювання ймовірності банкрутства АТ «УКРПОШТА» за 2022-2024 рр

У попередньому параграфі було проведено аналіз показників техніко-економічного стану АТ «Укрпошта». Встановлено, що аналізоване підприємство отримувало збиток протягом останніх трьох років, то раціональним є необхідність діагностики ймовірності банкрутства. У параграфі 1.2 було розглянуто методи діагности банкрутства, і наступним кроком пропонуємо скористатися ними.

Почнемо з метода Терещенко О. О. (форм. 1.1). Для цього сформуємо таблицю 2.5 з вихідними даними.

Таблиця 2.5 – Вихідні дані для оцінювання ймовірності банкрутства методом Терещенко О. О.

Показник , тис. грн	2022	2023	2024	Відносне відхилення 2024/2022
Чистий дохід від реалізації товарів (товарів, робіт, послуг)	10323419	11581111	12978008	25,71

Показник , тис. грн	2022	2023	2024	Відносне відхилення 2024/2022
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1129326	1248310	1376002	21,84
Поточні зобов'язання і забезпечення	6869557	9633204	9952662	44,88
Пасив балансу	9418683	11502953	11538899	22,51
Чистий фінансовий результат	-1258089	-796361	-413204	-67,16
Середньорічна сума активу балансу	10093158,5	10460818	11520926	14,15
Запаси	564624	455388	473800	-16,09
Основний капітал (необоротні активи + довгострокові зобов'язання і забезпечення)	5580948	6072163	6632795	18,85

Отже використовуючи інформацію, що наведена у табл. 2.5 можна виконати розрахунок показник ймовірності банкрутства за методом Терещенко О. О. Результат розрахунку приведене у табл. 2.6, для розрахунку було використано формулу 1.1

Таблиця 2.6 – Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю дослідника Терещенко О. О.

Показник , част. од.	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення 2024/2022
X1 (чистий дохід від реалізації товарів (товарів, робіт, послуг) / довгострокові зобов'язання і забезпечення + поточні зобов'язання і забезпечення)	1,291	1,064	1,146	-0,145
X2 (пасив балансу / довгострокові зобов'язання і забезпечення + поточні зобов'язання і забезпечення)	1,177	1,057	1,019	-0,159
X3 (чистий фінансовий результат / середньорічна сума активу балансу)	-0,125	-0,076	-0,036	0,089
X4 (чистий фінансовий результат / чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);	-0,122	-0,069	-0,032	0,090
X5 (запаси / чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);	0,055	0,039	0,037	-0,018
X6 чистий дохід від реалізації товарів (товарів, робіт, послуг) / основний капітал (необоротні	1,850	1,908	1,957	0,107

Показник , част. од.	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення 2024/2022
активи + довгострокові зобов'язання і забезпечення).				
Ймовірність банкрутства за моделлю Терещенко О. О. (формула 1.1)	0,376	0,779	1,489	1,113

Аналіз показників ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта» за моделлю Терещенко О. О. свідчить про поступове покращення фінансового стану підприємства упродовж 2022–2024 рр. Отже відповідно до розрахунків маємо, що у 2022 р. значення показника ймовірності банкрутства складає 0,376 част. од. Окреслене значення відповідає рівню ймовірності банкрутства «Існує загроза банкрутства» (табл. 1.1).

Значення інтегрального показника за моделлю Терещенка О. О. зросло з 0,376 част. од. у 2022 р. до 1,489 част. од. у 2024 р., тобто на 1,113 част. од.. Така динаміка свідчить про зниження ризику банкрутства та підвищення фінансової стійкості підприємства.

Показник X1 у 2024 р. становив 1,146 част. од.. Порівняно з 2022 р. він зменшився на 0,145 част. од., що свідчить про певне зростання боргового навантаження відносно доходів підприємства. Однак значення показника залишається вище одиниці, що вказує на достатній рівень покриття зобов'язань доходами від реалізації.

Показник X2, змінюється з 1,177 част. од. у 2022 р. до 1,019 част. од. у 2024 р. Зменшення на 0,159 свідчить про скорочення фінансової автономії підприємства та певне підвищення залежності від залучених коштів.

Водночас позитивною є динаміка показників прибутковості. Показник X3, який характеризує співвідношення чистого фінансового результату до середньорічної суми активів, зріс з -0,125 част. од. у 2022 р. част. од. до -0,036 част. од. у 2024 р. Покращення на 0,089 свідчить про суттєве скорочення збитковості діяльності та підвищення ефективності використання активів. Аналогічна тенденція спостерігається і за показником X4, який відображає частку чистого

фінансового результату у чистому доході від реалізації. Значення показника покращилося з -0,122 част. од. до -0,032 част. од., що свідчить про зменшення рівня збитковості реалізації послуг.

Показник Х5, знижується з 0,055 част. од. до 0,037 част. од.. Це є позитивною тенденцією, оскільки свідчить про підвищення ефективності управління запасами та скорочення їх частки у доходах підприємства.

Показник Х6, що відображає співвідношення чистого доходу від реалізації до основного капіталу, демонструє стабільне зростання – з 1,850 част. од. у 2022 р. до 1,957 част. од. у 2024 р. Приріст на 0,107 част. од. свідчить про підвищення ефективності використання основного капіталу та збільшення обсягів реалізації у розрахунку на одиницю вкладеного капіталу.

Інтегральний показник моделі Терещенка у 2022 р. перебував на рівні 0,376 част. од., що свідчило про високий ризик фінансової нестабільності та загрозу банкрутства. У 2023 р. показник зріс до 0,779 част. од., що відображає покращення фінансового стану, однак ризик банкрутства все ще залишався суттєвим. У 2024 р. значення інтегрального показника досягло 1,489 част. од., що свідчить про перехід підприємства до більш стабільного фінансового стану та суттєве зниження ймовірності банкрутства.

Отже, результати аналізу за моделлю Терещенка О. О. свідчать про позитивні зміни у фінансовому стані АТ «Укрпошта» упродовж 2022-2024 рр. Основними чинниками покращення стали зменшення збитковості, підвищення ефективності використання активів і основного капіталу, а також покращення управління ресурсами підприємства. Водночас певне зростання боргового навантаження потребує подальшого контролю з боку керівництва підприємства.

Наступним кроком переходимо до оцінювання ймовірності банкрутства за моделлю Альтмана Е. (форм. 1.2). Виходячи з формули першим кроком необхідно розрахувати показник власного оборотного капіталу. Останній визначається по формулі:

$$\text{ВOK}=\text{OA}-\text{ПЗ} = \text{BK}+\text{ДЗ}-\text{HA} \quad (2.1)$$

де ВOK – власний оборотний капітал, тис. грн

OA – оборотні активи, тис грн

ПЗ – поточні зобов'язання та забезпечення, тис. грн

BK – власний капітал, тис грн

HA – необоротні активи, тис. грн.

Використовуючи формулу 2.1 виконаємо розрахунок величини власного оборотного капіталу АТ «Укрпошта». Для цього використаємо інформацію що наведена у табл. 2.7

Таблиця 2.7 – Розрахунок показника власного оборотного капіталу АТ «Укрпошта»

Показник , тис. грн	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення 2024/2022
Вартість оборотних активів	4893242	6618561	6226175	1332933
Вартість поточних зобов'язань та забезпечень	6869557	9633204	9952662	3083105
Власний оборотний капітал	-1976315	-3014643	-3726487	-1750172

Отже виходячи із розрахунків маємо, що у 2022 р. обсяг власного оборотного капіталу складає (-1976315 тис. грн.), тобто вартість поточних зобов'язань перевищує вартість оборотних активів на 40,3%. Протягом наступних 2023 р. та 2024 р. маємо також від'ємне значення власного оборотного капіталу (-3014643 тис. грн.) та (-372687 тис. грн) відповідно. Така ситуація є негативним явищем та вказує на залежність від позикових фінансових ресурсів.

Переходимо до діагностики ймовірності банкрутства за моделлю Альтмана Е. Результат розрахунку приведені у табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю дослідника Альтмана Е.

Показник , част.од	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення 2024/2022
X1 (власний оборотний капітал / актив балансу)	-0,210	-0,262	-0,323	-0,113
X2 (нерозподілений прибуток / актив балансу)	0,016	-0,056	-0,091	-0,108
X3 (фінансовий результат до оподаткування / актив балансу)	-0,163	-0,043	-0,084	0,079
X4 (власний капітал / поточні зобов'язання і забезпечення)	0,207	0,065	0,021	-0,186
X5 (чистий дохід від реалізації продукції / актив балансу)	1,096	1,007	1,125	0,029
Ймовірність банкрутства за моделлю Альтмана Е. (Z-score)	0,447	0,509	0,341	-0,106

Аналіз показників ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта» за моделлю Альтмана Е. свідчить про наявність високого ризику фінансової нестабільності підприємства упродовж 2022-2024 рр. Значення інтегрального показника Z-score у всі роки залишалося значно нижчим за нормативні межі фінансово стійких підприємств, що вказує на підвищену ймовірність банкрутства та нестійкий фінансовий стан компанії.

Показник X1, упродовж усього періоду мав від'ємне значення та погіршувався: з -0,210 част. од. у 2022 р. до -0,323 част.од. у 2024 р. Відхилення склало -0,113 част.од. Така динаміка свідчить про дефіцит власних оборотних коштів та залежність підприємства від залучених джерел фінансування для забезпечення поточної діяльності. Показник X2, також має негативну тенденцію. Якщо у 2022 р. його значення становило 0,016 част. од., то у 2024 р. воно стало від'ємним і досягло -0,091 част. од. Зниження на 0,108 част. од. свідчить про накопичення збитків та зменшення внутрішніх джерел фінансування діяльності підприємства.

Показник X3, хоча і залишався від'ємним, однак у 2024 р. покращився порівняно з 2022 р. на 0,079 част. од.. Це свідчить про певне скорочення збитковості діяльності та покращення ефективності використання активів, незважаючи на загальну нестабільність фінансового стану.

Показник X4, який відображає співвідношення власного капіталу до поточних зобов'язань і забезпечень, зменшився з 0,207 част. од. у 2022 р. до 0,021 част. од. у 2024 р. Абсолютне відхилення становило -0,186. Така тенденція свідчить про суттєве скорочення фінансової незалежності підприємства та зростання залежності від короткострокових зобов'язань.

Позитивною є динаміка показника X5, що характеризує співвідношення чистого доходу від реалізації продукції до активів балансу. У 2024 р. він становив 1,125 част. од. проти 1,096 част. од. у 2022 р., тобто зріс на 0,029 част. од.. Це свідчить про певне підвищення ефективності використання активів та зростання ділової активності підприємства.

Інтегральний показник Z-score за моделлю Альтмана у 2022 р. становив 0,447 част. од., у 2023 р. – 0,509 част. од., а у 2024 р. – 0,341 част. од.. Незважаючи на тимчасове покращення у 2023 р., у 2024 р. показник знизився на 0,106 порівняно з 2022 р. Значення Z-score менше 1,8 свідчить про дуже високий ризик банкрутства та фінансову нестабільність підприємства.

Отже, результати аналізу за моделлю Альтмана Е. свідчать, що АТ «Укрпошта» упродовж 2022-2024 рр. перебувало у зоні високого ризику банкрутства. Основними негативними чинниками є дефіцит власного оборотного капіталу, накопичення збитків та низький рівень фінансової автономії. Водночас позитивним аспектом є покращення ефективності використання активів та поступове скорочення збитковості діяльності, що може створювати передумови для стабілізації фінансового стану підприємства у майбутньому.

Наступним кроком переходимо до оцінювання ймовірності банкрутства методом Бівера В. Для цього використаємо формулу 1.3. Результат розрахунку зображено на рис. 2.4. Виходячи із розрахунків, значення коефіцієнту Бівера В. у 2022 р. складає (-0,084 частю.од.), що відповідно до шкали (табл. 1.2) вказує на те що ймовірність банкрутства дуже висока і останнє може настати через 1 рік.

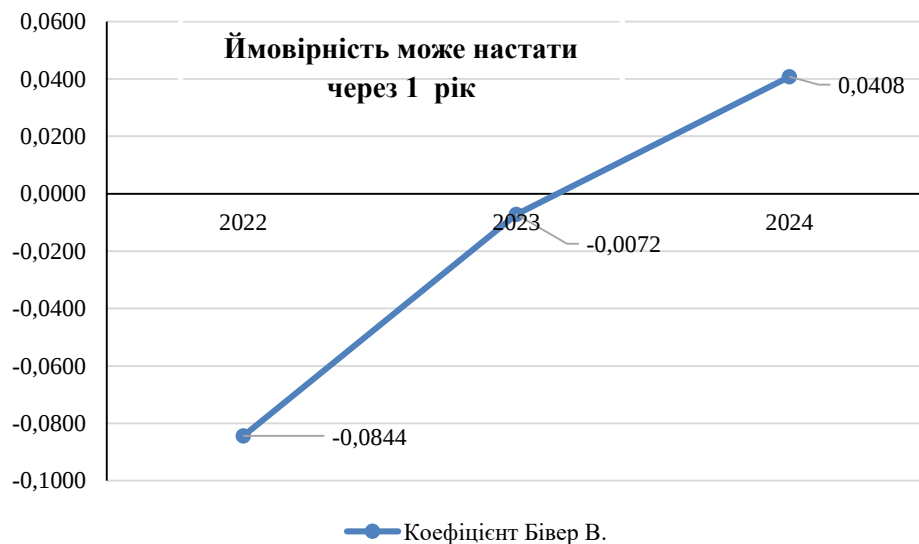

Рисунок 2.4 - Розрахунок коефіцієнту ймовірності банкрутства за моделлю Бівера В. на АТ «Укрпошта»

У наступному 2023 р. маємо аналогічну ситуацію, але значення аналізовано коефіцієнту зростає до (-0,072 част.од), разом з тим це не як не вплинуло на ситуацію з ймовірністю банкрутства. У 2024 р. ситуація починає дещо покращуватися та аналізований коефіцієнт складає 0,0408 част.од. Разом з тим у 2024 р. АТ «Укрпошта» отримало збиток у розмірі (-413204 тис. грн) і додатне значення коефіцієнту Бівера В. обумовлено зростанням обсягу нарахованої амортизації. А саме у 2024 р. нараховано амортизацію 874968 тис. грн. Таким чином маємо $(-413204 + 874968 = 461764 \text{ тис. грн.})$. Саме окреслена величина обґрунтовує додатне значення коефіцієнту Бівера В. Тому можна зробити висновок, що основною проблемою від'ємного значення коефіцієнту Бівера В. є збитковість діяльності, а також зростання залежності від позикових ресурсів.

Переходимо до визначення ймовірності банкрутства за моделлю Ліса Р. Для розрахунку використано формулу 1.4. Результати розрахунку приведені у табл.2.9

Таблиця 2.9 - Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю дослідника Ліса Р.

Показник , част.од	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення 2024/2022
А (всього оборотні активи / активи балансу)	0,520	0,575	0,540	0,020
В (фінансовий результат від операційної діяльності / активи балансу)	0,044	0,075	0,035	-0,009
С (нерозподілений прибуток / активи балансу)	0,016	-0,056	-0,091	-0,108
Д (власний капітал / позиковий капітал	0,177	0,057	0,019	-0,159
Ймовірність банкрутства за методом Ліса Р.	0,038	0,040	0,032	-0,006

Аналіз показників ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта» за моделлю (метод Ліса Р.) свідчить про нестійкий фінансовий стан підприємства упродовж 2022-2024 рр. Значення інтегрального показника залишалося низьким у всі роки дослідження, що вказує на наявність ризику фінансових труднощів та потребу у зміцненні фінансової стійкості підприємства (табл. 2.9).

Показник А, у 2024 р. становив 0,540 част. од. проти 0,520 част.од у 2022 р. Зростання на 0,020 част.од свідчить про незначне підвищення частки оборотних активів у структурі майна підприємства. Показник В, у 2024 р. знизився до 0,035 част.од порівняно з 0,044 част. од у 2022 р. Абсолютне відхилення склало -0,009 част.од. Незважаючи на тимчасове покращення у 2023 р., загальна тенденція свідчить про зниження ефективності використання активів для формування операційного прибутку. Негативною є динаміка показника С. Якщо у 2022 р. його значення було позитивним і становило 0,016 част.од, то у 2024 р. показник знизився до -0,091 част.од. Відхилення на -0,108 част. од. свідчить про накопичення збитків та скорочення внутрішніх джерел фінансування діяльності підприємства. Показник Д у 2024 р. його значення становило лише 0,019 част.од. проти 0,177 част.од у 2022 р., що свідчить про суттєве зростання залежності підприємства від позикових коштів та зниження рівня фінансової автономії. Абсолютне відхилення склало - 0,159 част.од.

Інтегральний показник ймовірності банкрутства за методом Ліса Р. у 2022 р. становив 0,038, у 2023 р. - 0,040, а у 2024 р. - 0,032. Незважаючи на незначне

покращення у 2023 р., у 2024 р. показник знизився на 0,006 порівняно з 2022 р. Таке значення інтегрального коефіцієнта свідчить про збереження ризику фінансової нестабільності та недостатній рівень фінансової стійкості підприємства.

Отже, результати аналізу за моделлю Ліса Р. свідчать, що АТ «Укрпошта» упродовж 2022–2024 рр. характеризувалося нестабільним фінансовим станом та залежністю від позикового капіталу. Основними негативними чинниками є скорочення частки власного капіталу, накопичення збитків і зниження ефективності операційної діяльності. Водночас підприємство зберігає достатній рівень оборотних активів, що позитивно впливає на його ліквідність та підтримує поточну платоспроможність.

Наступними кроком виконаємо діагностику ймовірності банкрутства за моделлю Спрінгейта Г. (форм. 1.5). Результати розрахунку приведені у табл. 2.10

Таблиця 2.10 – Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю дослідника Спрінгейта Г.

Показник , част.од	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення 2024/2022
А (робочий капітал / активи балансу)	-0,202	-0,257	-0,318	-0,116
В (фінансовий результат до оподаткування / активи балансу)	-0,163	-0,043	-0,084	0,079
С (валовий прибуток / поточні зобов'язання і забезпечення)	0,058	0,096	0,145	0,087
Д (собівартість реалізованої продукції)/ активи балансу)	1,054	0,926	1,000	-0,054
Ймовірність банкрутства за моделлю Спрінгейта Г.	-0,248	0,038	-0,089	0,159

Аналіз показників ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта» за моделлю Спрінгейта Г. свідчить про нестійкий фінансовий стан підприємства упродовж 2022–2024 рр. Значення інтегрального показника за моделлю Спрінгейта залишалося нижчим за нормативний рівень, що вказує на високий ризик банкрутства.

Показник робочого капіталу до активів балансу мав від'ємне значення та погіршився з -0,202 част. од. у 2022 р. до -0,318 част. од. у 2024 р., що свідчить про

дефіцит власних оборотних коштів. Водночас показник співвідношення фінансового результату до оподаткування до активів балансу дещо покращився порівняно з 2022 р., що відображає скорочення збитковості діяльності підприємства.

Інтегральний показник ймовірності банкрутства за моделлю Спрінгейта у 2024 р. становив -0,089 част. од. проти -0,248 част. од. у 2022 р. Незважаючи на певне покращення, отримані значення свідчать про збереження високого ризику фінансової нестабільності та необхідність подальшого підвищення ефективності діяльності АТ «Укрпошта».

Наступним кроком скористаємось моделлю оцінювання банкрутства Р. Тоффлер та Г. Тішо (форм. 1.7). Результати розрахунку приведені у табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю дослідника Р. Тоффлер та Г. Тішо

Показник, част.од	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення 2024/2022
А (фінансовий результат від операційної діяльності / поточні зобов'язання і забезпечення)	-0,060	-0,089	-0,040	0,019
В (всього оборотні активи / довгострокові зобов'язання і забезпечення)	0,612	0,608	0,550	-0,062
С (поточні зобов'язання і забезпечення / активи балансу)	0,729	0,837	0,863	0,133
Д (чистий дохід реалізації товарів / активи балансу)	1,096	1,007	1,125	0,029
Ймовірність банкрутства за моделлю Р. Тоффлер та Г. Тішо	0,354	0,344	0,385	0,031

Аналіз показників за моделлю Р. Тоффлер та Г. Тішо свідчить про нестійкий фінансовий стан АТ «Укрпошта» упродовж 2022-2024 рр. Інтегральний показник ймовірності банкрутства у 2022 р. становив 0,418 част.од, у 2023 р. зріс до 0,438 част.од, а у 2024 р. дещо знизився до 0,428 част. од.. Загалом відхилення за період склало +0,010, що свідчить про відсутність суттєвих позитивних змін у рівні фінансової стійкості підприємства. У порівнянні до нормативного значення, рівень ймовірності банкрутства за моделлю Р. Тоффлер та Г. Тішо відповідає «низькому»,

що протилежно відрізняється від результатів аналізу за іншими моделями. Результати аналізу за моделлю Тоффлера і Тішоу свідчать, що АТ «Укрпошта» зберігає ризик фінансової нестабільності через високу частку поточних зобов'язань та недостатній рівень прибутковості, хоча підприємство демонструє певне покращення ефективності використання активів.

На останньому етапі проведено аналіз ймовірності банкрутства за моделлю Сайфуліна Р. та Кадикова Г. (форм. 1.7).

Таблиця 2.12 - Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю дослідника Сайфуліна Р. та Кадикова Г.

Показник	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення 2024/2022
Коефіцієнт фінансової незалежності, част.од	0,151	0,054	0,018	-0,133
Коефіцієнт поточної ліквідності, част.од	0,712	0,687	0,626	-0,087
Інтенсивність обігу активів, част.од	1,023	1,107	1,126	0,104
Рентабельність реалізації продукції (послуг), част.од	-0,040	-0,074	-0,031	0,009
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу, част.од.	-0,886	-1,277	-1,965	-1,079
Коефіцієнт ймовірності банкрутства (фінансового стану) Сайфулін Р. та Кадиков Г.	0,607	0,120	-0,646	-1,253

Аналіз показників за моделлю Р. Сайфулін та Г. Кадиков свідчить про суттєве погіршення фінансового стану АТ «Укрпошта» упродовж 2022-2024 рр. Інтегральний коефіцієнт ймовірності банкрутства знизився з 0,607 част.од у 2022 р. до -0,646 част.од у 2024 р., тобто на 1,253 част.од. Така динаміка вказує на зростання ризику фінансової нестабільності та підвищення ймовірності банкрутства підприємства.

Негативною тенденцією є значне скорочення коефіцієнта фінансової незалежності – з 0,151 част.од до 0,018 част.од, що свідчить про критично низький рівень власного капіталу та високу залежність підприємства від залучених коштів. Аналогічно коефіцієнт поточної ліквідності зменшився з 0,712 част.од до 0,626

част.од, що вказує на недостатню здатність підприємства погашати поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів.

Позитивною тенденцією є зростання інтенсивності обігу активів з 1,023 част.од до 1,126 част.од, що свідчить про підвищення ефективності використання активів та збільшення обсягів реалізації. Водночас рентабельність реалізації продукції у 2024 р. знизилася до 0,031 част.од, а коефіцієнт рентабельності власного капіталу погіршився з -0,886 част.од до -1,965 част.од, що свідчить про зростання збитковості власного капіталу підприємства.

Результати аналізу за моделлю Сайфуліна та Кадикова свідчать про високий ризик банкрутства АТ «Укрпошта», основними причинами якого є низька фінансова незалежність, недостатній рівень ліквідності та збитковість власного капіталу.

Протягом параграфу було проведено діагностику ймовірності банкрутства різними методами. Встановлено, що АТ «Укрпошта» знаходиться практично на грані банкрутства. У наступному розділі планується продовжити аналіз ймовірності банкрутства з позиції пошуку резервів її зниження.

РОЗДІЛ 3.

ВИЯВЛЕННЯ РЕЗЕРВІВ ТА РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ, ЩОДО
ЗНИЖЕННЯ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА АТ «УКРПОШТА»

3.1. Виявлення резервів зниження ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта»

Протягом попереднього розділу було виконано діагностику ймовірності банкрутства моделями : Терещенка О. О. (таб. 2.6), Альтмана Е. (табл. 2.8), Бівера В. (рис. 2.4), Ліса Р. (табл. 2.9) Спрінгейта Г. (табл. 2.10), Р. Тоффлер та Г. Тішо (табл. 2.11) та Сайфуліна Р. та Кадикова Г. (табл. 2.12). За кожною моделлю було виявлено рівень ймовірності банкрутства і для зручності пропонуємо сформувати узагальнену таблицю (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Ймовірність банкрутства визначена за різними моделями для АТ «Укрпошта»

Показник	2022	2023	2024	Критерії шкали, які виконані (у 2024 р.)	Характеристика
Ймовірність банкрутства за моделлю Терещенко О. О.	0,376	0,779	1,489	$1 < Z \leq 2$	Фінансова стійкість порушена
Ймовірність банкрутства за моделлю Альтмана Е.	0,447	0,509	0,341	$Z\text{-score} < 1,23$	висока ймовірність банкрутства, яка може реалізуватися у найближчі два роки
Коефіцієнт Бівер В.	-0,0844	-0,0072	0,0408	$\leq 0,15$	Ймовірність може настати через 1 рік
Ймовірність банкрутства за методом Ліса Р.	0,038	0,040	0,032	$Z(L) < 0,037$	загроза ймовірності банкрутства
Ймовірність банкрутства за моделлю Спрінгейта Г.	-0,248	0,038	-0,089	$Z(C) < 0$	«Напівбанкрут»
Ймовірність банкрутства за	0,354	0,344	0,385	$Z(TT) > 0,3$	Низька ймовірність банкрутства

Показник	2022	2023	2024	Критерії шкали, які виконані (у 2024 р.)	Характеристика
моделлю Р. Тоффлер та Г. Тішо					
Коефіцієнт ймовірності банкрутства (фінансового стану) Сайфулін Р. та Кадиков Г.	0,607	0,120	-0,646	$R < 1$	фінансовий стан незадовільний

Аналіз результатів оцінювання ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта» за різними моделями свідчить про неоднозначний фінансовий стан підприємства упродовж 2022-2024 рр. Більшість моделей вказують на наявність ризику фінансової нестабільності, однак рівень загрози банкрутства за окремими методиками відрізняється.

За моделлю Терещенко О. О. інтегральний показник зріс з 0,376 у 2022 р. до 1,489 у 2024 р. Значення показника відповідає інтервалу $1 < Z \leq 2$, що свідчить про порушення фінансової стійкості підприємства, однак ситуація є менш критичною порівняно з попередніми роками. Це вказує на певне покращення фінансового стану та зниження ризику банкрутства.

Модель Альтмана Е. демонструє значно гірші результати. У 2024 р. показник Z-score становив лише 0,341, що є нижчим за критичне значення 1,23. Це свідчить про високу ймовірність банкрутства, яка може реалізуватися у найближчі два роки.

Коефіцієнт Бівер В. у 2024 р. становив 0,0408, що відповідає критерію $\leq 0,15$ та свідчить про можливість настання банкрутства протягом одного року. Незважаючи на позитивну динаміку порівняно з 2022 р., рівень показника залишається критично низьким.

За методом Ліса Р. у 2024 р. інтегральний показник склав 0,032, що є нижчим за критичний рівень 0,037. Це свідчить про збереження загрози банкрутства та нестійкого фінансового стану підприємства.

Модель Спрінгейта Г. також вказує на проблемний фінансовий стан АТ «Укрпошта». У 2024 р. значення показника становило -0,089, тобто було меншим

за нуль. Відповідно до критеріїв моделі підприємство характеризується як «напівбанкрут», що свідчить про високий ризик фінансових труднощів.

Водночас модель Р. Тоффлер та Г. Тішо демонструє більш позитивний результат. Значення показника у 2024 р. становило 0,428, що перевищує критичний рівень 0,3 та свідчить про низьку ймовірність банкрутства. Це вказує на наявність у підприємства певного запасу фінансової стійкості. За моделлю Р. Сайфулін та Г. Кадиков у 2024 р. інтегральний коефіцієнт становив -0,646 при нормативному значенні $R > 1$. Це свідчить про незадовільний фінансовий стан підприємства та високий ризик втрати платоспроможності.

Отже, результати комплексного аналізу свідчать, що АТ «Укрпошта» у 2022–2024 рр. перебувало у зоні підвищеного ризику фінансової нестабільності. Більшість моделей підтверджують наявність загрози банкрутства, що пов'язано з низьким рівнем фінансової незалежності, збитковістю та значною залежністю від позикового капіталу.

З метою виявлення причин високої ймовірності банкрутства пропонуємо сформуванати узагальнену таблиці за результатами аналіз (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 - Характеристика причин зростання ймовірності банкрутства, які були виявлені за умови використання різних моделей

Модель	Причини зростання ймовірності банкрутства
Ймовірність банкрутства за моделлю Терещенко О. О.	зростання боргового навантаження
Ймовірність банкрутства за моделлю Альтмана Е.	дефіцит власного оборотного капіталу, накопичення збитків та низький рівень фінансової автономії
Коефіцієнт Бівер В.	збитковість діяльності, а також зростання залежності від позикових ресурсів (поточних та довгострокових)
Ймовірність банкрутства за методом Ліса Р.	скорочення частки власного капіталу, накопичення збитків і зниження ефективності операційної діяльності
Ймовірність банкрутства за моделлю Спрінгейта Г.	збереження високого ризику фінансової нестабільності та необхідність подальшого підвищення ефективності діяльності
Ймовірність банкрутства за моделлю Р. Тоффлер та Г. Тішо	ризик фінансової нестабільності через високу частку поточних зобов'язань та недостатній рівень прибутковості

Модель	Причини зростання ймовірності банкрутства
Коефіцієнт ймовірності банкрутства (фінансового стану) Сайфулін Р. та Кадиков Г.	низька фінансова незалежність, недостатній рівень ліквідності та збитковість власного капіталу

Якщо узагальнити вище наведене (табл. 3.2) маємо, що причинами високої ймовірності банкрутства є: дефіцит власного оборотного капіталу і зростання боргового навантаження (поточного та довгострокового); збиткові діяльності, яка виникає по причині недостатньої ефективності операційної діяльності.

Виходячи з вище наведеного пропонуємо скористатися методом факторного аналізу та виявити ступінь впливу зміни обсягу чистого фінансового результату, поточних та довгострокових зобов'язань на ймовірність банкрутства. Для цього найкращі підійде коефіцієнт Бівера В. (форм. 1.3). Факторний аналіз пропонуємо провести ланцюговим методом.

Для проведення факторного аналізу ланцюговим методом пропонуємо розглянути умови вихідних даних:

Умова 0, тобто значення коефіцієнту Бівера В. на період, який передуює аналізованому, при чому всі складові коефіцієнту також визначаються за попередній період:

$$KB(0) = \frac{ЧФР(0)+A(0)}{ДЗЗ(0)+ПЗЗ(0)} \quad (3.1)$$

Умова 1, обсяг чистого фінансового результату (ЧФР(1)) представлений у величині, що отримана протягом аналізованого періоду

$$KB(1) = \frac{ЧФР(1)+A(0)}{ДЗЗ(0)+ПЗЗ(0)} \quad (3.2)$$

Умова 2, обсяг чистого фінансового результату (ЧФР(1)) та амортизації А(1) представлені у величині, що отримана протягом аналізованого періоду

$$KB(2) = \frac{ЧФР(1)+A(1)}{ДЗЗ(0)+ПЗЗ(0)} \quad (3.3)$$

Умова 3, обсяг чистого фінансового результату (ЧФР(1)), амортизації (А(1)) та довгострокових зобов'язань (ДЗЗ(1)) представлені у величні, що отримана протягом аналізованого періоду

$$KB(3) = \frac{ЧФР(1)+A(1)}{ДЗЗ(1)+ПЗЗ(0)} \quad (3.4)$$

Умова 4, тобто значення коефіцієнту Бівера В. на період аналізу. Обсяг чистого фінансового результату (ЧФР(1)), амортизації (А(1)) та довгострокових (ДЗЗ(1)) і поточних зобов'язань (ПЗЗ(1)) представлені у величні, що отримана протягом аналізованого періоду

$$KB(4) = \frac{ЧФР(1)+A(1)}{ДЗЗ(1)+ПЗЗ(1)} \quad (3.5)$$

Таким чином можна переходити до визначення впливу факторів.

Вплив зміни чистого фінансового результату на коефіцієнт Бівера В. визначається за формулою:

$$KB(ЧФР) = KB(1) - KB(0) \quad (3.6)$$

Вплив зміни амортизації на коефіцієнт Бівера В. визначається за формулою:

$$KB(A) = KB(2) - KB(1) \quad (3.7)$$

Вплив зміни довгострокових зобов'язань та забезпечень на коефіцієнт Бівера В. визначається за формулою:

$$KB(ДЗЗ) = KB(3) - KB(2) \quad (3.8)$$

Вплив зміни поточних зобов'язань та забезпечень на коефіцієнт Бівера В. визначається за формулою:

$$KB(ПЗЗ) = KB(4) - KB(3) \quad (3.9)$$

Переходимо до розрахунків за окресленими вище формулами. Для демонстрації процесу розрахунку пропонуємо розписати процес проведення аналізу за період 2023-2022 рр.

$$KB(0) = \frac{-2258084+582986}{1129326+6869557} \quad KB(0) = - 0,0843$$

$$KB(1) = \frac{-796361+582986}{1129326+6869557} \quad KB(1) = - 0,0266$$

$$KB(2) = \frac{-796361+718363}{1129326+6869557} \quad KB(2) = - 0,0097$$

$$KB(3) = \frac{-796361+718363}{1246310+6869557} \quad KB(3) = - 0,0096$$

$$KB(4) = \frac{-796361+718363}{1246310+9633204} \quad KB(4) = - 0,00716$$

Влив факторів:

$$KB(ЧФР) = -0,0266 - (- 0,0843) ; \quad KB(ЧФР) = 0,0577$$

$$KB(А) = -0,0097 - (-0,0266); \quad KB(А) = 0,0169$$

$$KB(ДЗЗ) = -0,0096 - (0,0097); \quad KB(ДЗЗ) = 0,00014$$

$$KB(ПЗЗ) = -0,00716 - (-0,0096); \quad KB(ДЗЗ) = 0,0024$$

Перевірка розрахунків :

$$-0,0071 - (-0,00844) = 0,0577 + 0,0169 + 0,00014 + 0,0024$$

$$0,0723 = 0,0723$$

Отже можна стверджувати про правильність проведення факторного аналізу. Наступним кроком пропонуємо провести аналогічні розрахунку за період 2024-2023 рр. Результати зображено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Результати проведення факторного аналіз коефіцієнту Бівера В.

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Вихідні дані			
Чистий фінансовий результат, тис. грн	-1258089	-796361	-413204
Амортизація, тис. грн.	582986	718363	874968
Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн.	1129326	1246310	1376002
Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн.	6869557	9633204	9952662
Коефіцієнт Бівер В., част.од	-0,0844	-0,0071693	0,0407607
Результати факторного аналізу			
Значення		2023 р. до 2022 р.	2024 р. до 2023 р.
КБ(0)		-0,0844	-0,0072
КБ(1)		-0,0267	0,0280
КБ(2)		-0,0098	0,0424
КБ(3)		-0,0096	0,0419
КБ(4)		-0,0072	0,0408
Вплив зміни чистого фінансового результату на коефіцієнт Бівера В.		0,0577	0,0352
Вплив зміни амортизації на коефіцієнт Бівера В.		0,0169	0,0144
Вплив зміни довгострокових зобов'язань та забезпечень на коефіцієнт Бівера В.		0,0001	-0,0005
Вплив зміни поточних зобов'язань та забезпечень на коефіцієнт Бівера В.		0,0024	-0,0012

Отже у 2023 р. значення коефіцієнту Бівера В. становить (-0,00716 част. од), що на 0,0723 част.од. більші ніж у 2022 р. Виходячи із змісту показника, зростання є позитивним явищем, та обумовлено зростанням чистого фінансового результату, тобто зниження збитку на 461728 тис. грн. (рис. 3.1) В свою чергу таке зниження збитковості принесло зростання коефіцієнту Бівера В. на 0,0577 част.од. У наступному 2024 р. маємо продовження тенденції до зниження збитковості (зниження збитковості становить 48,13% рис. 3.2), що призвело до зростання коефіцієнту Бівера В. на 0,0352 част.од. Отже чим більше темп зниження збитковості, тим вище значення коефіцієнту Бівера В.

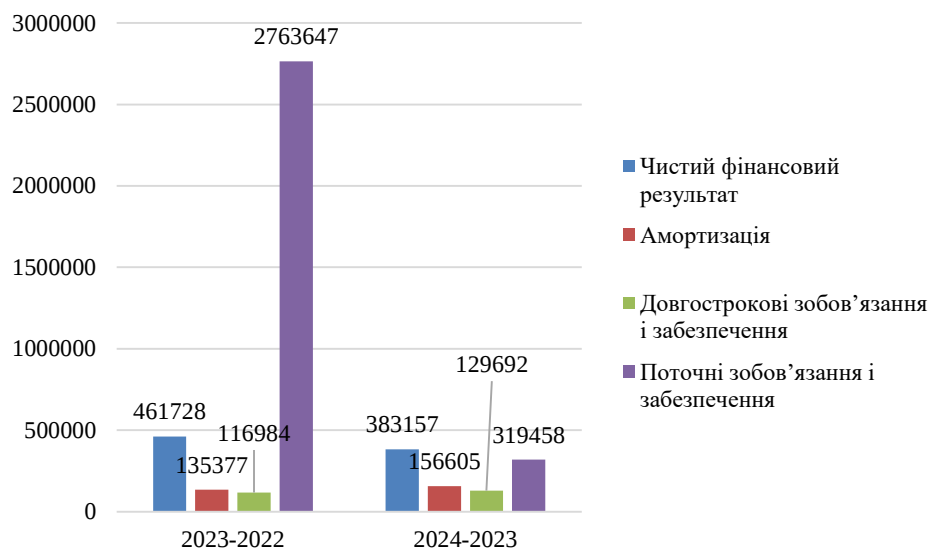

Рисунок 3.1 – Абсолютне відхилення складових коефіцієнту Бівера В. за 2022-2023 рр.

Наступним кроком розглянемо вплив зміни суми амортизації на коефіцієнт Бівера В. Виходячи з інформації у табл. 3.3 сама амортизація забезпечує отримання додатного значення коефіцієнту Бівера В. у 2024 р. Відповідно до формули 3.1 до чистого фінансового результату додається амортизація яка компенсує збитки. Отже чим більше значення амортизації тим більше буде чисельник формули і коефіцієнт Бівера В. У 2023 р. сума нарахованої амортизації зростає на 135377 тис. грн. (рис. 3.1) або на 23,21% (рис. 3.2), що вплинуло на зростання коефіцієнту Бівера В. на 0,0169 част.од. У 2024 р. маємо аналогічну тенденцію.

Наступним кроком розглянемо вплив знаменника формули. Отже було визначено ступінь впливу довгострокових зобов'язань та поточних зобов'язань на значення коефіцієнту Бівера В. Встановлено, що обсяг довгострокових зобов'язань у 2023 р. зростає на 116984 тис. грн. (рис. 3.1) або на 10,39% (рис. 3.2). Окреслені зміни мали своє відображення на зростання коефіцієнту Бівера В. у обсязі на 0,0001 част.од. За результатами роботи у 2024 р. маємо зростання обсягу довгострокових зобов'язань на 129692 тис. грн або на 10,406 част.од. Таке зростання призвело до зниження коефіцієнту Бівера В. на 0,0005 част.од. Отже можна зробити висновок,

що чим більше зростання довгострокових зобов'язань, тим менші значення аналізованого коефіцієнту.

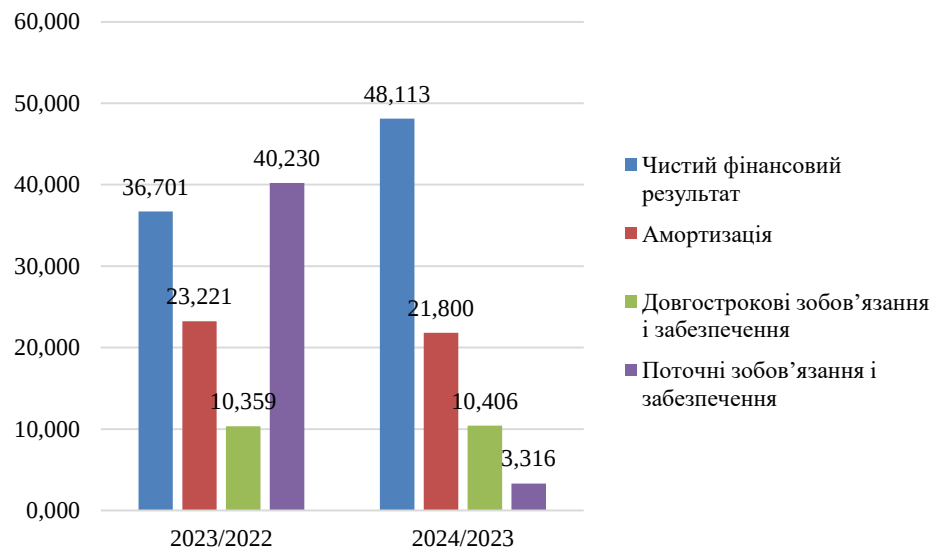

Рисунок 3.2 – Відносне відхилення складових коефіцієнту Бівера В.
за 2022-2023 рр.

Переходимо до характеристики зростання поточних зобов'язань. Останні у 2023 р. зросли на 2763647 тис. грн. (рис. 3.1) або на 40,23% (рис. 3.2) відносно 2022 р. В свою чергу маємо позитивний вплив на коефіцієнт Бівера В., а саме останній під впливом зростання поточних зобов'язань зростає на 0,0024 част.од. Така ситуація потребує пояснення. Отже у 2023 р. маємо крім зростання поточних зобов'язань на 40,23%, зниження чистого фінансового збитку на 36,7% та амортизації на 23,211%. Отже загальне зростання чисельника формули складає 59,92% проти зростання знаменника на 50,589%. Таким чином можна зробити висновок, що скорочення збитковості компенсували зростання поточних зобов'язань. Тому і маємо зростання значення коефіцієнту Бівера В.

За результатами 2024 р. маємо зростання поточних зобов'язань на 319458 тис. грн. або на 3,316%. Останнє принесло зниження коефіцієнту Бівера В. на 0,0012 част.од. Отже можна зробити висновок, що чим більше обсяг поточних зобов'язань тим менше значення коефіцієнту Бівера В.

Узагальнюючи результати проведеного аналізу, можна зробити висновок, що фінансовий стан АТ «Укрпошта» у 2022-2024 рр. характеризується підвищеним рівнем ризику фінансової нестабільності та наявністю загрози банкрутства, що підтверджується більшістю використаних моделей оцінювання. Водночас результати аналізу свідчать про поступове покращення окремих фінансових показників підприємства та зниження рівня збитковості діяльності.

Основними причинами високої ймовірності банкрутства є дефіцит власного оборотного капіталу, низький рівень фінансової незалежності, значна залежність від поточних і довгострокових зобов'язань, а також збитковість діяльності. Негативний вплив на фінансову стійкість підприємства також чинять недостатній рівень ліквідності та скорочення частки власного капіталу у структурі джерел фінансування.

Разом із тим проведений факторний аналіз коефіцієнта Бівера В. показав, що у 2023-2024 рр. спостерігається позитивна тенденція до зменшення чистого збитку підприємства, що стало основним чинником покращення значення коефіцієнта Бівера В. та зниження рівня фінансової нестабільності. Отже, незважаючи на збереження ризику банкрутства, АТ «Укрпошта» демонструє поступове покращення фінансових результатів та підвищення ефективності діяльності.

Для скорочення ймовірності банкрутства було виявлено резерви у можливості зростання коефіцієнту Бівера В. Останні проявляють у зниження збитковості АТ «Укрпошта» та зниження темпів нарощування поточних та довгострокових зобов'язань.

У параграфі 1.2 наведено, що значення коефіцієнту Бівера В. більше або дорівнює 0,17 част.од. (табл. 2.1) вказує на те, що ймовірність може настати через 5-6 років. Тобто маємо значне зниження рівня ризику настання банкрутства. Тому у наступному параграфі пропонуємо розглянути пропозиції, що підвищення значення коефіцієнту Бівера В. до мінімуму - 0,15 част.од та як максимуму до 0,17 част. от. Такі завдання є достатньо амбітними, адже за умови досягнення нормативного значення до 0,15 част. од., треба збільшити коефіцієнт Бівера В. на 72,82% від значення 2024 р. За умови досягнення нормативу 0,17 част. од. треба

збільшити значення коефіцієнту Бівера В. на 76,06% від значення 2024 р. Тому розроблені пропозиції повинні містити низку заходів із зростання чистого фінансового результату з позиції виходу із зони збитковості. Також треба визначити можливості зниження темпів нарощування довгострокових та поточних зобов'язань.

3.2. Пропозиції, щодо зниження ймовірності банкрутства АТ «Укрпошти»

У попередньому розділі було виконано факторний аналіз коефіцієнту Бівера В. Встановлено, що для зниження ймовірності банкрутства необхідно розробити заходи щодо виходу з зони збитковості та зниження залежності від позикових ресурсів.

Для цього розглянемо на якому етапі формування прибутку відбувається перевищення доходів над витратами. У табл. 2.1 наведено обсяг чистого доходу від реалізації послуг та величину валового прибутку. За результатами у 2022-2024 рр. АТ «Укранпошта» отримувало додатній показник валового прибутку. Наступним показником ефективності діяльності є значення фінансового результату від операційної діяльності і відповідно до табл. 2.1 маємо показник збитковості. Для визначення причин пропонуємо розглянути більш розгорнуто процес формування чистого фінансового результату від операційної діяльності. Останнє зображено у табл. 3.4

Таблиця 3.4 – Формування чистого фінансового результату від операційної діяльності АТ «Укранпошта»

Показник	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення	
				2023/2022	2024/2023
Валовий прибуток, тис. грн	396561	924583	1438471	729 670	883 007
Інші операційні доходу	179762	305082	394248	528 022	513 888,
Адміністративні витрати	1148387	1429681	1630437	281294	200756
Витрати на збут	207900	281252	287424	73352	6172

Показник	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення	
				2023/2022	2024/2023
Інші операційні витрати	411903	379726	317704	-32177	-62022
Фінансовий результат від операційної діяльності	-1191867	-860994	-402846	32 177	62 022

Отже відповідно до табл. 3.4 маємо, у 2022 р. адміністративні витрати практично у два рази більше ніж сума валового прибутку та інших операційних доходів (576323 тис. грн.). Витрат на збут складають 36,07% від валового прибутку, тобто сума доходів на 70% більше витрат на збут. Також важливу частину операційних витрат складають інші операційні витрат (у 2022 р. -411903 тис. грн), що складає 71,47% від операційних доходів. Таким чином загальний обсяг операційних витрат складає у 2022 р. 1768190 тис. грн (що у 3 рази більше операційних доходів), у 2023 р. 2090659 тис. грн (що у 1,7 рази більше операційних доходів) та у 2024 р. 2235565 тис. грн. (що у 1,219 рази більше операційних доходів). Отже спостерігається позитивна динаміка, щодо відносного зниження операційних витрат, навіть за умови їх абсолютного зростання (а саме адміністративних витрат та витрати на збут).

З метою прогнозування майбутнього співвідношення операційного доходу та операційних витрат пропонуємо побудувати рівняння лінії тренду окресленого показника. Потім використовуючи рівняння виконати прогнозування коефіцієнту співвідношення операційного доходу та операційних витрат на три роки уперед.

Отже маємо, що у 2022 р. окреслений коефіцієнт складає 0,326 част.од., у 2023 р. 0,588 част.од та у 2024 р. 0,82 част.од. (рис. 3.3). Таким чином маємо позитивну динаміку скорочення розвитку доходів та витрат. За показниками динаміки побудовано рівняння лінії тренду (форм. 3.10)

$$Y=0,2469 \times X+0,0841 \quad (3.10)$$

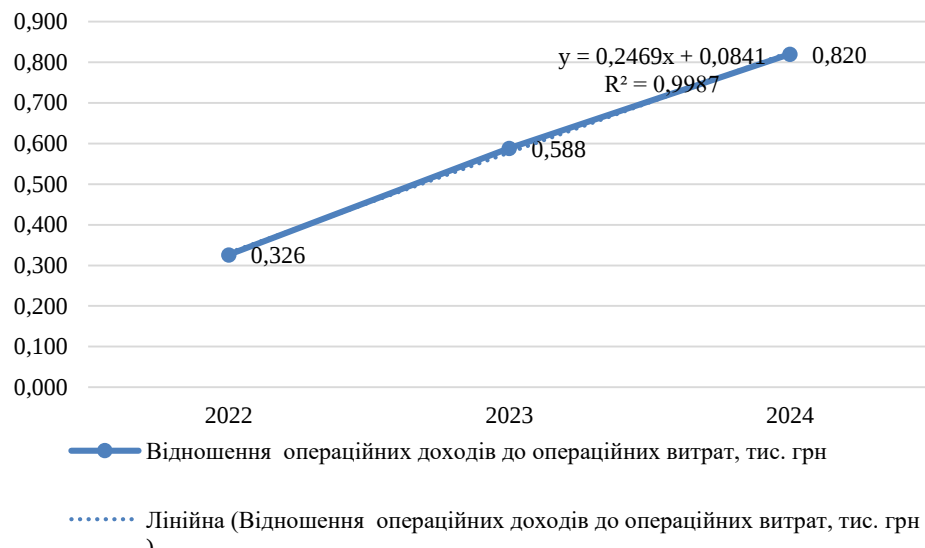

Рисунок 3.3 – Рівняння лінії тренду коефіцієнту співвідношення операційного доходу та операційних витрат АТ «Укрпошта»

Виконаємо прогнозування значення коефіцієнту співвідношення операційного доходу та операційних витрат АТ «Укрпошта»:

Прогнозний період 1.

$$Y = 0,2469 \times 4 + 0,0841 ; y = 1,071$$

Прогнозний період 2.

$$Y = 0,2469 \times 5 + 0,0841 ; y = 1,318$$

Прогнозний період 3.

$$Y = 0,2469 \times 6 + 0,0841 ; y = 1,565$$

Отже можна стверджувати, що за умови продовження політики зростання операційного прибутку темпами більше ніж зростання операційних витрат, то вже у наступному прогнозному періоду буде отримано операційних прибуток.

Наступним кроком пропонуємо розробити пропозиції щодо підвищення операційного доходу. Останній складається з валового доходу та іншого операційного доходу. При чому у 2022 р. питома вага валового доходу у величні операційного доходу складає 68,8% і 31,19% припадає на інший операційних дохід. У наступному 2023 р. питома вага валового доходу підвищується до 75,18%, а у 2024 о. до 78,48%. Разом з тим на інший операційних дохід у 2024 р. припадає

21,5%, що є доволі вагомим показником. З метою виявлення резервів зростання операційних доходів пропонуємо розглянути структуру інших операційних доходів.

Таблиця 3.5 – Структура інших операційних доходів АТ «Укрпошта»

Показник	2022	2023	2024	Пропозиції
Дохід від списання кредиторської заборгованості	0	0	187913	Проводити систематичний аудит заборгованостей
Доходи від надання в користування майна	97 865	111718	137334	Надання в оренду вільних площ Розвиток партнерських форматів «shop-in-shop» у сільських та міських відділеннях.
Компенсація вартості загублених поштових посилок	28 344	13579	14785	Розширити послуги з приймання онлайн-платежів, мікрокредитування, страхування, міжнародних переказів
Дохід від несплачених переказів після закінчення строків їх зберігання	0	0	12225	впровадження додаткових страхових програм для клієнтів, преміальних тарифів доставки та розширення послуг відповідального зберігання відправлень
Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів	0	146348	5110	x
Доходи від надання послуг з обміну валюти	13 328	114	92	Розширити послуги валютно-обмінних операцій у партнерстві з банками
Інше	40 225	33323	36789	можливості для розвитку рекламних послуг, цифрових платформ та партнерських маркетингових програм Проекти модернізації логістичної мережі та розвитку сортувальних хабів
Разом	179762	305082	394248	

Аналіз структури інших операційних доходів АТ «Укрпошта» свідчить про наявність значного потенціалу для їх подальшого зростання за рахунок розвитку додаткових комерційних напрямів діяльності. Враховуючи наведені показники, доцільно запропонувати такі напрями збільшення інших операційних доходів підприємства.

По-перше, одним із найбільш перспективних напрямів є розширення доходів від надання в користування майна. У 2024 р. цей вид доходу становив 137 334 тис. грн і демонструє стабільне зростання. АТ «Укрпошта» має значну мережу нерухомості та відділень по всій території України, частина яких використовується не повністю. Доцільним є активніше надання в оренду вільних площ банківським установам, платіжним сервісам, аптекам, пунктам видачі інтернет-замовлень, кав'ярням та іншим підприємствам сфери послуг. Також перспективним є розвиток партнерських форматів «shop-in-shop» у сільських та міських відділеннях. Законодавство України дозволяє АТ «Укрпошта» використовувати орендні механізми для комерційного використання майна.

По-друге, важливим резервом зростання є збільшення доходів від фінансових та супутніх сервісів. У структурі інших операційних доходів практично відсутні доходи від сучасних цифрових фінансових продуктів. Тому доцільно розширити послуги з приймання онлайн-платежів, мікрокредитування, страхування, міжнародних переказів та валютно-обмінних операцій у партнерстві з банками та фінансовими компаніями. Розвиток фінансових сервісів є одним із стратегічних напрямів діяльності Укрпошти.

По-третє, доцільним є розвиток логістичних та компенсаційних сервісів. Зокрема, можна збільшити доходи від компенсації вартості загублених чи пошкоджених посилок за рахунок впровадження додаткових страхових програм для клієнтів, преміальних тарифів доставки та розширення послуг відповідального зберігання відправлень. Це дозволить не лише підвищити рівень доходів, а й покращити якість сервісу та довіру клієнтів.

Ще одним перспективним напрямом є цифровізація та монетизація клієнтської бази. АТ «Укрпошта» має значну кількість клієнтів і широку географію присутності, що створює можливості для розвитку рекламних послуг, цифрових платформ та партнерських маркетингових програм. Наприклад, підприємство може отримувати додаткові доходи від розміщення реклами у мобільному застосунку, на сайті, у відділеннях та на упаковці посилок.

Важливим напрямом також є підвищення ефективності управління дебіторською та кредиторською заборгованістю. У 2024 р. доходи від списання кредиторської заборгованості становили 187 913 тис. грн. Для подальшого збільшення цього показника доцільно проводити систематичний аудит заборгованостей, оптимізувати договірну роботу та впроваджувати автоматизовані системи фінансового контролю.

Окрему увагу слід приділити розвитку електронної комерції та логістичних партнерства. Зростання онлайн-торгівлі створює додаткові можливості для отримання доходів від фулфілменту, складських послуг, доставки товарів маркетплейсів та міжнародної логістики. АТ «Укрпошта» вже реалізує проєкти модернізації логістичної мережі та розвитку сортувальних хабів, що створює передумови для збільшення доходів від супутніх операційних послуг.

Все вище перелічене пропонуємо представити у вигляді таблиці 3.6.

Таблиця 3.6 - Резерви зростання інших операційних витрат АТ «Укрпошта»

Заходи щодо збільшення інших операційних доходів	Потенційне джерело доходу	Можливе зростання доходу, %	Очікуваний ефект
Розширення передачі в оренду вільних площ у відділеннях	Доходи від надання в користування майна	25–35 %	Підвищення ефективності використання нерухомості та стабільності грошових надходжень
Створення партнерських зон («shop-in-shop») у відділеннях	Орендні та партнерські платежі	10–18 %	Розширення співпраці з бізнесом та збільшення комерційної активності
Розвиток фінансових сервісів (страхування, перекази, мікрокредити)	Комісійні доходи	15–25 %	Диверсифікація доходів та залучення нових клієнтів
Розміщення реклами у відділеннях, мобільному застосунку та на упаковці	Рекламні доходи	5–10 %	Монетизація клієнтської бази та цифрових каналів
Розвиток складських та фулфілмент-послуг для інтернет-магазинів	Логістичні та супутні послуги	18–30 %	Посилення позицій у сфері e-commerce
Оптимізація управління кредиторською заборгованістю	Доходи від списання кредиторської заборгованості	6–12 %	Покращення фінансового контролю та виявлення резервів
Загальне можливе зростання інших операційних доходів	x	25-50 %	x

Отже окреслені пропозиції дозволять збільшити інші операційні витрат від 25% до 50%. Реалізація вище наведеного не потребує значних інвестиційних витрат але принесе додатковий прибуток. При чому у табл. 3.6 наведені пропозиції які не приведені у складових інших операційних витратах, наприклад дохід від рекламної діяльності тощо.

Пропонуємо виконати розрахунок прогнозного значення показника інших операційних витрат використовуючи наведені пропозиції. При прогнозуванні використаємо ланцюговий метод, відсоток зростання становимо мінімальний: у 1-му прогнозованому періоді 25%, у 2-му 30% і у 3-му 35%.

Таким чином маємо прогнозне значення іншого операційного доходу: прогнозовий період 1: 492810 тис. грн, прогнозовий період 2: 640653 тис. грн, прогнозовий період 3: 864881,55 тис. грн.

Наступним кроком було проведено аналіз наявності кореляційно-регресивної залежності між обсягом чистого фінансового результату (ЧФР) та іншим операційним доходом (ІОД). Встановлено наявність також залежності, які описується рівням:

$$\text{ЧФР} = -1971976,07 + 3,922 \times \text{ІОД} \quad (3.11)$$

Отже чим більше обсяг іншого операційного доходу тим більше значення фінансового результату. Опираючись на прогнозні значення іншого операційного доходу, було розраховано чистий фінансовий результат (рис. 3.4).

Отже за умови зростання іншого операційного доходу на 25% маємо зростання чистого фінансового результату до (-38909,87 тис. грн.), що на 374296,12 тис. грн. більше ніж у 2024 р. але все одно АТ «Укрпошта» залишається збитковою. У наступному прогнозованому періоді маємо зростання доходу на 30%, що призвело до зростання чистого фінансового результату до 541009,98 тис. грн. і АТ «Укрпошта» вже виходить з зони збитковості. У останньому прогнозованому періоді маємо зростання чистого фінансового результату до 1420555,108 тис. грн, що є маркером підвищення ефективності діяльності АТ «Укрпошта».

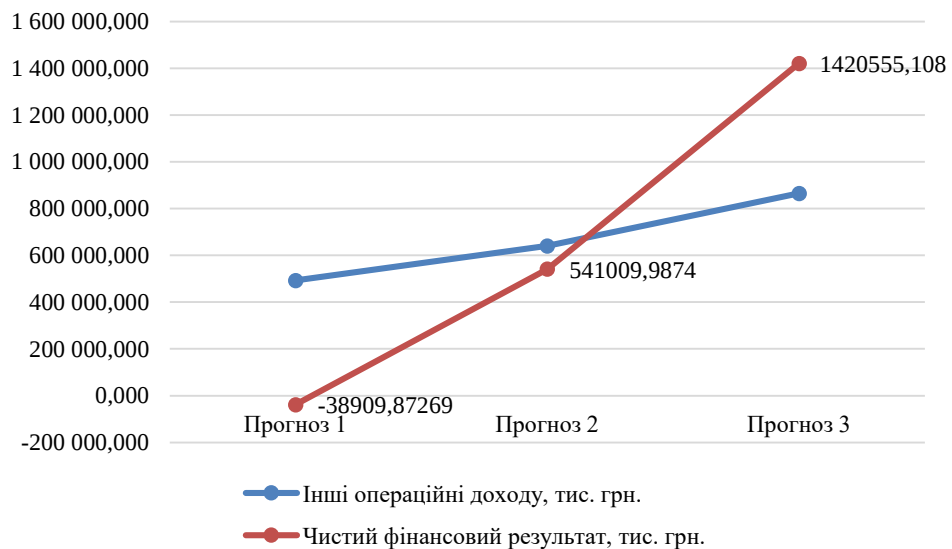

Рисунок 3.4 –Прогнозне значення чистого фінансового результату
АТ «Укрпошта»

Отже було визначено, що за умови збільшення інших операційних доходів маємо можливість збільшити чистий фінансовий результат. Визначено прогнозні значення останнього на три наступні роки. Наступним кроком пропонуємо визначити, які зміни чистого фінансового результату вплине на ймовірність банкрутства. І першим показником пропонуємо розглянути коефіцієнт Бівер В.

Для того щоб визначити, як зміна чистого фінансового результату вплине на коефіцієнт Бівера В. було використано метод кореляційно-регресивної залежності. Встановлено, що значення коефіцієнту залежить від чистого фінансового результату і ця залежність описується рівнянням:

$$KB=0,1054 + 0,000000148 \times \text{ЧФР} \quad (3.12)$$

Таким чином можна виконати прогнозування значення коефіцієнту Бівера В. на три наступні періоди. Крім коефіцієнту Бівера В. було проаналізовано наявність кореляційної залежності між чистим фінансовим результатом та коефіцієнтами ймовірності банкрутства за іншими моделями.

Результати аналізу приведені у табл. 3.7

Таблиця 3.7 – Результати дослідження наявності кореляційно-регресивної залежності між чистим фінансовим результатом та коефіцієнтами моделей ймовірності банкрутства

Показник	Коефіцієнт детермінації	Рівняння залежності	Характеристика
Коефіцієнт Бівера В.	0,993	$KB=0,1054 + 0,000000148 \times \text{ЧФР}$	Рівняння може бути використано
Ймовірність банкрутства за моделлю Терещенко О. О.	0,955	$Z(T)=1,952 + 0,0000013 \times \text{ЧФР}$	Рівняння може бути використано
Ймовірність банкрутства за моделлю Альтмана Е.	0,338	$Z\text{-core}=0,336 - 0,0000001163 \times \text{ЧФР}$	Рівняння не відображає залежність.
Ймовірність банкрутства за методом Ліса Р.	0,894	$Z(L)=0,023 - 0,00000000510 \times \text{ЧФР}$	Залежність існує, але економічний зміст неправильний
Ймовірність банкрутства за моделлю Спрінгейта Г.	0,35	$Z(C)=0,067+0,000000203 \times \text{ЧФР}$	Рівняння не відображає залежність
Ймовірність банкрутства за моделлю Р. Тоффлер та Г. Тішо	0,45	$Z(TT)=0,3893+0,000000034 \times \text{ЧФР}$	Коефіцієнт детермінації низький, але коефіцієнт кореляції ставить 0,67. Отже можна використати
Коефіцієнт ймовірності банкрутства (фінансового стану) Сайфулін Р. та Кадиков Г.	0,97	$R=-1,21906-0,00000146 \times \text{ЧФР}$	Залежність існує, але економічний зміст неправильний

Отже пропонуємо виконати розрахунок прогнозних значень коефіцієнтів ймовірності банкрутства за моделями: Бівера В., моделлю Терещенко О. О. та моделлю Р. Тоффлер та Г. Тішо. Результати розрахунку приведено у табл. 3.8.

Отже у прогнозному періоді 1 маємо значення коефіцієнту Бівера В. 0,1, що на 0,06 част.од більше ніж у 2024 р. Наступні роки маємо динаміку до зростання, у 2023 р. до 0,19 част.од, і у 2024 р. до 0,32 част. од. Отже відповідно до табл. 1.2 маємо зниження ймовірності банкрутства з «Ймовірність може настати через 1 рік» до «Ймовірність може настати через 5-6 років»

Таблиця 3.8 – Прогнозні значення ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта»

Показник	2022	2023	2024	Прогноз 1	Прогноз 2	Прогноз 3
Коефіцієнт Бівер В.	-0,08	-0,01	0,04	0,10	0,19	0,32
Ймовірність банкрутства за моделлю Терещенко О. О.	0,38	0,78	1,49	1,90	2,66	3,80
Ймовірність банкрутства за моделлю Р. Тоффлер та Г. Тішо	0,35	0,34	0,39	0,39	0,41	0,44

Наступним кроком було виконано розрахунок прогнозного значення Ймовірності банкрутства за моделлю Терещенко О. О. Встановлено, що за умови збільшення чистого фінансового результату маємо зростання і коефіцієнту, що вказує на ймовірність банкрутства. Відповідно до табл. 1.1 зростання коефіцієнту вказує на зростання фінансової стійкості. Та вже у прогнозованому періоді 2 маємо лише порушення фінансової стійкості.

Розрахунок прогнозних значень Ймовірності банкрутства за моделлю Р. Тоффлер та Г. Тішо показує зростання фінансової стійкості та низьку ймовірність банкрутства.

Отже, результати проведеного дослідження свідчать, що основною причиною високої ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта» є збитковість операційної діяльності, значний обсяг адміністративних витрат та висока залежність підприємства від позикового капіталу. Разом із тим аналіз показав наявність позитивної тенденції щодо поступового скорочення збитковості та покращення співвідношення операційних доходів і витрат.

Встановлено, що у 2022–2024 рр. АТ «Укрпошта» отримувало додатний валовий прибуток, однак значний рівень адміністративних та інших операційних витрат призводив до формування від’ємного фінансового результату від операційної діяльності. При цьому коефіцієнт співвідношення операційних доходів та операційних витрат демонструє стійке зростання - з 0,326 у 2022 р. до 0,82 у 2024 р., що свідчить про поступове наближення підприємства до беззбиткової діяльності. Побудоване рівняння лінії тренду підтвердило, що за умови збереження поточних темпів зростання доходів підприємство вже у найближчому прогнозованому періоді може отримати додатний операційний прибуток.

У процесі дослідження було визначено основні резерви підвищення інших операційних доходів підприємства. Найбільш перспективними напрямками є: розширення орендних операцій та ефективніше використання нерухомого майна; розвиток фінансових сервісів та валютно-обмінних операцій; впровадження страхових і логістичних додаткових послуг; розвиток рекламних та цифрових платформ; модернізація логістичної мережі та розвиток партнерств у сфері електронної комерції. Реалізація запропонованих заходів дозволить забезпечити приріст інших операційних доходів у межах 25–50 %.

Проведене прогнозування показало, що за умови реалізації запропонованих заходів обсяг інших операційних доходів може зрости до 864881,55 тис. грн у третьому прогнозному періоді. Встановлено наявність прямої кореляційно-регресивної залежності між обсягом інших операційних доходів та чистим фінансовим результатом підприємства. Отримані результати свідчать, що вже у другому прогнозному періоді АТ «Укрпошта» має можливість вийти із зони збитковості та отримати додатний чистий фінансовий результат.

Також прогнозні розрахунки підтвердили покращення показників фінансової стійкості та зниження ймовірності банкрутства підприємства. Зокрема, прогнозне значення коефіцієнта Бівера В. зростає до 0,32 част. од., що свідчить про суттєве зниження ризику банкрутства. Аналогічно позитивна динаміка спостерігається за моделями Терещенка О. О. та Тоффлера–Тішо, які демонструють поступове підвищення фінансової стійкості АТ «Укрпошта».

Таким чином, результати дослідження підтверджують, що ключовим напрямом підвищення фінансової стійкості АТ «Укрпошта» є зростання операційних доходів шляхом диверсифікації джерел прибутку та підвищення ефективності використання наявних ресурсів. Реалізація запропонованих заходів дозволить не лише скоротити рівень збитковості, а й забезпечити довгострокове підвищення конкурентоспроможності та фінансової стабільності підприємства.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі було досліджено теоретичні та практичні аспекти оцінювання ймовірності банкрутства підприємства, проведено аналіз фінансово-господарської діяльності АТ «Укрпошта», визначено рівень ризику банкрутства за допомогою сучасних вітчизняних та зарубіжних методик, а також розроблено пропозиції щодо його зниження та підвищення фінансової стійкості підприємства.

У процесі дослідження встановлено, що банкрутство є складною економічною категорією, яка відображає нездатність підприємства своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання перед кредиторами, працівниками, державою та іншими контрагентами. Ймовірність банкрутства виступає одним із ключових індикаторів фінансової безпеки підприємства та дозволяє своєчасно виявляти кризові тенденції, що виникають у процесі господарської діяльності. Сучасні умови функціонування підприємств характеризуються високим рівнем невизначеності, економічною нестабільністю, посиленням конкурентної боротьби та впливом воєнних ризиків, що суттєво підвищує актуальність своєчасної діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання.

Під час дослідження було узагальнено основні наукові підходи до трактування сутності банкрутства та його місця в системі фінансового менеджменту підприємства. Встановлено, що серед сучасних концепцій оцінювання ризику банкрутства найбільшого поширення набули ресурсний, системний та поведінковий підходи. Ресурсний підхід акцентує увагу на ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства, системний – розглядає підприємство як складну відкриту систему, а поведінковий – враховує вплив управлінських рішень та людського фактора на фінансові результати діяльності. Узагальнення наукових підходів дозволило сформулювати теоретичне підґрунтя для подальшого аналізу фінансового стану підприємства та оцінювання ризику його банкрутства.

Також було досліджено основні зарубіжні та вітчизняні методики прогнозування банкрутства підприємств. Встановлено, що найбільш поширеними є моделі Альтмана, Бівера, Ліса, Спрінгейта, Тоффлера і Тішоу, Сайфуліна і Кадикова, а також дискримінантна модель Терещенка. Кожна із зазначених методик має власні переваги та обмеження, використовує різний набір фінансових показників і критеріїв оцінювання, що обумовлює доцільність їх комплексного використання для отримання найбільш об'єктивних результатів.

У другому розділі роботи проведено аналіз техніко-економічних показників АТ «Укрпошта» за 2022–2024 роки. Встановлено, що підприємство є національним оператором поштового зв'язку України та виконує важливу соціально-економічну функцію щодо забезпечення населення поштовими, логістичними та фінансовими послугами. Попри складні умови функціонування підприємство продовжує здійснювати діяльність на всій території України та забезпечувати доступність послуг навіть у віддалених населених пунктах.

Аналіз показав, що протягом досліджуваного періоду чистий дохід від реалізації послуг АТ «Укрпошта» зріс з 10 323,4 млн грн у 2022 році до 12 978,0 млн грн у 2024 році, або на 25,7 %. Найбільшу частку доходів формували послуги національної пошти та доставки посилок. Особливо швидкими темпами зростали доходи від міжнародного поштового обміну та поштових переказів, що свідчить про розвиток логістичного та фінансового напрямів діяльності підприємства. Водночас спостерігалось скорочення доходів від письмової кореспонденції та передплати друкованих видань, що пов'язано із загальними тенденціями цифровізації суспільства.

Позитивною тенденцією стало зростання валового прибутку підприємства з 396,6 млн грн у 2022 році до 1 438,5 млн грн у 2024 році. Це свідчить про підвищення ефективності основної діяльності підприємства та випереджаюче зростання доходів порівняно із собівартістю послуг. Разом із тим аналіз показав, що АТ «Укрпошта» продовжувало працювати зі збитком. Чистий фінансовий результат хоча й покращився з -1 258,1 млн грн до -413,2 млн грн, однак залишався

від'ємним. Це свідчить про наявність значних фінансових проблем та необхідність реалізації додаткових заходів щодо підвищення прибутковості діяльності.

Дослідження структури витрат підприємства показало, що найбільшу частку собівартості займають витрати на оплату праці та соціальні внески. У 2024 році їх сукупна частка перевищувала 54 % усіх витрат. Значний вплив на формування собівартості також мають витрати на матеріали, міжнародний поштовий обмін, амортизацію та інші операційні витрати. При цьому виявлено тенденцію до зростання витрат на оренду майна, банківські комісії та зв'язок, що потребує посилення контролю за їх ефективністю.

Оцінювання фінансового стану підприємства дозволило встановити наявність низки негативних тенденцій. Зокрема, підприємство характеризується низьким рівнем фінансової незалежності, високою залежністю від позикового капіталу та недостатнім рівнем ліквідності. Попри поступове скорочення збитків, показники рентабельності та платоспроможності залишаються недостатніми для забезпечення високої фінансової стійкості.

Для визначення рівня ризику банкрутства було проведено комплексне оцінювання за сімома моделями прогнозування. Результати розрахунків засвідчили, що більшість моделей підтверджують наявність загрози банкрутства АТ «Укрпошта». За моделлю Терещенка підприємство перебуває у зоні порушення фінансової стійкості. За моделлю Альтмана значення Z-score суттєво нижче нормативного рівня, що свідчить про високу ймовірність банкрутства. Аналогічні результати отримано за коефіцієнтом Бівера, моделями Ліса, Спрінгейта, а також Сайфуліна і Кадикова.

Разом із тим модель Тоффлера і Тішоу продемонструвала більш позитивні результати, вказуючи на відносно низьку ймовірність банкрутства. Відмінності в результатах пояснюються особливостями методичного підходу кожної моделі та різною чутливістю до окремих фінансових показників. Незважаючи на це, узагальнення результатів усіх моделей дозволило зробити висновок про наявність підвищеного ризику фінансової нестабільності та необхідність впровадження антикризових заходів.

У процесі дослідження було встановлено, що основними причинами підвищення ризику банкрутства АТ «Укрпошта» є зростання боргового навантаження, дефіцит власного оборотного капіталу, накопичення збитків, недостатній рівень фінансової незалежності, висока частка поточних зобов'язань та недостатня прибутковість діяльності. Також негативний вплив справляє скорочення чисельності персоналу та зменшення кількості поштових відділень, що ускладнює реалізацію соціальної функції підприємства.

У третьому розділі роботи було визначено резерви зниження ймовірності банкрутства та розроблено практичні пропозиції щодо покращення фінансового стану АТ «Укрпошта». Аналіз показав, що одним із найбільш перспективних напрямів є збільшення інших операційних доходів підприємства. Саме ця стаття доходів має значний потенціал для зростання без суттєвого збільшення виробничих витрат.

З метою підвищення рівня доходів запропоновано реалізувати комплекс заходів, серед яких: розширення орендних операцій, ефективніше використання нерухомого майна, розвиток рекламних сервісів, впровадження нових фінансових послуг, розвиток логістичних сервісів для електронної комерції, розширення міжнародного співробітництва та підвищення ефективності використання цифрових платформ підприємства. Реалізація зазначених заходів дозволить суттєво збільшити інші операційні доходи та знизити залежність підприємства від традиційних поштових послуг.

Для оцінювання ефективності запропонованих заходів було виконано прогнозування зміни інших операційних доходів у трьох прогнозних періодах. Розрахунки показали можливість їх зростання на 25 %, 30 % та 35 % відповідно. Проведене економіко-математичне моделювання підтвердило наявність прямої залежності між обсягом інших операційних доходів та фінансовим результатом діяльності підприємства.

Прогнозні розрахунки свідчать, що реалізація запропонованих заходів дозволить суттєво скоротити збитковість АТ «Укрпошта» та забезпечити поступове покращення фінансових результатів. У перспективі підприємство може

досягти беззбиткової діяльності та сформувати необхідний рівень фінансової стійкості для подальшого розвитку.

Крім того, результати прогнозування показали позитивну динаміку показників оцінювання ризику банкрутства. Зокрема, коефіцієнт Бівера має зрости з 0,04 до 0,32, що свідчитиме про суттєве зниження ризику фінансової неспроможності. Аналогічне покращення спостерігається і за іншими моделями оцінювання банкрутства, що підтверджує ефективність запропонованих заходів.

Таким чином, мету кваліфікаційної роботи досягнуто повною мірою. У процесі дослідження здійснено оцінювання ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта», виявлено основні фактори формування фінансових ризиків, обґрунтовано напрями підвищення фінансової стійкості підприємства та розроблено практичні пропозиції щодо зниження ризику банкрутства. Результати дослідження мають практичне значення та можуть бути використані керівництвом АТ «Укрпошта» для вдосконалення системи антикризового управління, підвищення ефективності використання ресурсів, зміцнення фінансової стійкості та забезпечення довгострокового розвитку підприємства в умовах нестабільного економічного середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ліндер Є. О. Розширена класифікація методів оцінки ймовірності банкрутства суб'єктів господарювання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 22. С.84 -87. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2016/18.pdf (дата звернення: 2.06.2026)
2. Баран В. М. Аналіз фінансового стану неплатоспроможних підприємств та оцінка потенційного банкрутства: дис. ...магіс-ра. Тернопіль. 2018. 158 с. URL: <https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/d64be533-9cc2-466b-9312-409d87845415/content> (дата звернення: 2.06.2026).
3. «Загроза неплатоспроможності» - негативний, але водночас рятівний сигнал для бізнесу: *lcf.ua*. URL: <https://lcf.ua/thought-leadership/bankruptcy-and-restructuring/zagroza-neplatospromozhnosti-negativnyj-ale-vodnochas-ryativnyj-signal-dlya-biznesu/> (дата звернення: 2.06.2026).
4. Шавурська О.В. Оцінка ймовірності банкрутства як метод прогнозування фінансово-економічного стану підприємства. *Економіка, управління та адміністрування*. 2020. №4 (94). С. 22-28. DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2020-4\(94\)-22-28](https://doi.org/10.26642/jen-2020-4(94)-22-28)
5. Кузьмич А. А. Моделі оцінки стану банкрутства підприємства: дис. ...магіс-ра. Київ, 2020, 78 с. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/47999337-e416-45d1-80b0-5bca7ba58155/content> (дата звернення: 2.06.2026).
6. Іпполітова І.Я., Сичова А.О. Методичні підходи до оцінювання рівня економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. №28. С.96-101. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/28-2017/21.pdf> (дата звернення: 2.06.2026).
7. Цибульська Е.І. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб.. Харків, 2018. 321 с. URL: <https://duikt.edu.ua/ua/lib/1/category/2141/view/1767> (дата звернення: 2.06.2026).

8. Новодворчук М.О. Антикризове управління підприємством: кваліфік. робота представлена на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент». Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2025. URL: <https://ztu.edu.ua/site/graduation-works-get-file?id=9522620> (дата звернення: 2.06.2026).

9. Жаліло Я. А. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави: монографія. Київ : НІСД, 2009. 336 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2010-10/verska_Zhalilo_new-47147.pdf (дата звернення: 2.06.2026).

10. Іванов М. Є. Організаційно-економічне забезпечення системи управління проектними ризиками в ІТ-компаніях: дис. ... док. філос. URL: https://ndc-ipr.org/media/spec_council/abstracts/Ivanov_MYe_PhD_Thesis_3.pdf (дата звернення: 2.06.2026).

11. Михальчук, Л., Куш, В . Теоретичні підходи до виявлення сутності, проблеми та наслідків банкрутства підприємств. *Економіка та суспільство*, 2022. (37). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-30>

12. Городня Т. А., Портний Р. І. Комплексна модель діагностики ризиків банкрутства в умовах трансформації економіки. *Herald of Lviv University of Trade and Economics. Economic Sciences*. 2025. №83. С. 87-92.

13. Рязєва Т.Г. Зарубіжні методики визначення ймовірності банкрутства підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 3. Т. 1. С. 178-181.

14. Кобець С.П., Власенко Н.С. Підхід до систематизації методів діагностики ймовірності настання банкрутства підприємства. *Економіка та суспільство*. 2017. №10 С.266-270. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/47.pdf (дата звернення: 2.06.2026).

15. Ніколов О. П. Аналіз ймовірності ризику банкрутства підприємства. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*, 2021. №9-10

URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2021/286-287/pdf/112-118.pdf> (дата звернення: 2.06.2026).

16. Кучмей О. В. Моделювання ймовірності банкрутства підприємства (на прикладі ПАТ БУДІВЕЛЬНА КОРПОРАЦІЯ «УКРБУД»). *Ефективна економіка*. 2017. №11. URL:<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6037> (дата звернення: 2.06.2026).

17. Altman, E. I. Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy. *The Journal of Finance*. 1968. № 23 (4). URL: http://www.defaultrisk.com/pdf6j4/Financial_Ratios_Discriminant_Analysis_and_Prediction_of_Corporate_Bankruptcy.pdf (дата звернення: 23.05.2026)

18. Beaver W. Financial Ratios as Predictors of Failure. Empirical Research in Accounting, Selected Studies. *Journal of Accounting Research*. 1966. Vol. 4. P. 71-111.

19. Heaton J. B. The Altman Z Score Does Not Predict Bankruptcy. *AIRA Journal*. 2020. № 33 (3). P. 32-34.

20. Островська Г.В. Аналіз практики використання зарубіжних методик (моделей) прогнозування ймовірності банкрутства підприємств. *Галицький економічний вісник*. 2011. № 2(31). С. 99–111.

21. Власюк В. Є., Гордієнко К.О., Пшенична А.О. Оцінка ймовірності банкрутства вітчизняних підприємств (на прикладі ПАТ «Комбінат «Тепличний»). *Економіка та суспільство*. 2017. Вип. 17. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/12_ukr/11.pdf (дата звернення: 23.05.2026).

22. Нусінов В. Я., Буркова Л. А. Оцінювання ймовірності настання банкрутства підприємств з урахуванням горизонту прогнозування. *Агросвіт*. 2021. №7-8. С. 18-25. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/7-8_2021/4.pdf (дата звернення: 23.05.2026).

23. Терещенко О. О., Проскура К. П. Критичний аналіз методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дії з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: методичні рекомендації. 2022. 57 с. URL:

https://pravojustice.eu/storage/app/media/critical_analysis_methodological_recommendations.pdf (дата звернення: 23.05.2026).

24. Добровольська О.В., Дуброва Н.П. MDA-аналіз для оцінювання ймовірності банкрутства підприємства (на прикладі АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»). *Проблеми системного підходу в економіці*. 2021. №1 (81). URL: http://www.psae-jrnl.nau.in.ua/journal/1_81_2021_ukr/9.pdf (дата звернення: 23.05.2026).

25. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2000. 412 с

26. Рябенко, Г., Верланов, О., Клименко, С. Прогнозування банкрутства підприємства як складова антикризового фінансового управління. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, 2023, (18), 238-244. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.18.27>

27. Астаф'єва К. О., Міндьо М. М. Пропозиції щодо діагностики банкрутства. *Економіка та менеджмент сучасних організацій: проблеми теорії та практики: Міжнар. наук-практ конф. 1 лист. - 1 груд. 2022 р. м. Кривий Ріг, 2022. С.227* URL: https://www.dropbox.com/s/pnqahx5ccfig83s/ЗБІРНИК_КОНФЕРЕНЦІЇ_ЕтаМ.pdf?dl=0 (дата звернення: 23.05.2026).

28. Analysis of Corporate Bankruptcy Predictions PT. Gudang Garam Tbk using the Zmijewski Method (x-score) and Springate Method (S-Score) 2019-2023 URL: https://journal.formosapublisher.org/index.php/marcopolo/article/view/9908?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 23.05.2026).

29. Springate, Gordon L. V. (1978). Predicting the Possibility of Failure in a Canadian Firm. MBA Research Project Simon Fraser University: unpublished

30. Bilondatu, D. N., Dunga, M. F., & Selvi. (2019). Analisis Model Altman Z-Score, Springate, dan Zmijewski sebagai Metode dalam Memprediksi Kondisi Kebangkrutan pada PT. Garuda Indonesia, Tbk Periode 2014-2018. *Jurnal Aplikasi Manajemen Dan Inovasi Bisnis*, 2(1), 40–52.

31. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон, Кодекс від 18.10.2018 № 2597-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> (дата звернення: 23.05.2026).

32. Астаф'єва К., Ільченко В., Журавель В. Діагностика ймовірності банкрутства АТ «Укراпошта» за 2022-2024 рр. *Debats scientifiques et orientations prospectives du developpement scientifiques*: матеріалами X Міжнародної науково-практичної конференції. (05.06.2026; Париж; Французька Республіка), Париж. 2026. С. 11-14 URL: <https://archive.logos-science.com/index.php/conference-proceedings/issue/view/48> (дата звернення: 06.06.2026).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

АТ «Укрпошта» БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) Усі суми наведені у тисячах гривень

Підприємство: АТ «Укрпошта»
Територія: Україна, м. Київ, Шевченківський р-н
Організаційно-правова форма господарювання: Державна акціонерна компанія (товариство)
Вид економічної діяльності: Діяльність національної пошти
Середня кількість працівників: 31 739
Адреса, телефон: вул. Хрещатик 22, Київ
Одиниця виміру: тис. грн., без десяткового знаку
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за Міжнародними стандартами фінансової звітності

v

БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)

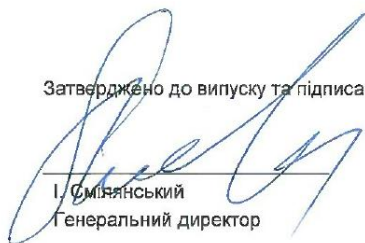
		Форма № 1	Код за ДКУД	1801001
Актив	Прим.	Код рядка	31 грудня 2023 р.	31 грудня 2024 р.
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	9	1000	123 622	173 781
переїсна вартість		1001	153 625	208 733
амортизація		1002	(30 003)	(34 952)
Незавершені капітальні інвестиції	9	1005	324 447	347 097
Основні засоби	9	1010	4 041 107	4 323 746
первісна вартість		1011	7 521 947	8 466 463
знос		1012	(3 480 840)	(4 142 717)
Інвестиційна нерухомість	9	1015	65 522	62 941
первісна вартість		1016	78 166	78 162
знос		1017	(12 644)	(15 221)
Інші фінансові інвестиції	11	1035	13 418	14 676
Довгострокова дебіторська заборгованість		1040	166	129
Відстрочені податкові активи	30	1045	255 571	334 423
Усього за розділом I		1095	4 823 853	5 256 793
II. Оборотні активи				
Запаси	10	1100	455 388	473 800
виробничі запаси		1101	331 631	345 025
незавершене виробництво		1102	-	12
товари		1104	123 757	128 763
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	11	1125	555 585	632 362
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	11	1130	150 544	121 295
з бюджетом	11	1135	8 481	8 295
у тому числі з податку на прибуток		1136	20	361
з нарахованих доходів	11	1140	7 802	5 677
Інша поточна дебіторська заборгованість	11	1155	130 809	149 686
Поточні фінансові інвестиції	12	1160	-	210 195
Грошові кошти та їх еквіваленти	12	1165	5 233 842	4 544 101
Готівка		1166	118 937	102 567
Поточні рахунки у банку		1167	5 114 905	4 441 534
Інші оборотні активи		1190	76 110	80 755
Усього за розділом II		1195	6 618 561	6 226 176
III. Необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття	9	1200	60 539	55 930
Баланс		1300	11 502 953	11 538 899

АТ «Укрпошта»
БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)
 Усі суми наведені у тисячах гривень

БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) (ПРОДОВЖЕННЯ)

Пасив	Прим.	Форма № 1	Код за ДКУД	1801001
		Код рядка	31 грудня 2023 р.	31 грудня 2024 р.
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	14	1400	6 518 597	6 518 597
Ефект переоцінки при корпоратизації	14	1416	(5 254 038)	(5 254 038)
Нерозподілений прибуток		1420	(641 120)	(1 054 324)
Усього за розділом I		1495	623 439	210 235
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	30	1500	-	-
Довгострокові кредити банків	15	1510	795 276	833 028
Інші довгострокові зобов'язання	15	1515	451 034	542 974
Усього за розділом II		1595	1 246 310	1 376 002
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	15	1610	485 913	593 873
товари, роботи, послуги	16	1615	3 498 755	4 145 017
розрахунками з бюджетом		1620	96 248	143 232
у тому числі з податку на прибуток		1621	-	-
розрахунками зі страхування		1625	47 310	56 406
розрахунками з оплати праці		1630	185 917	210 690
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами		1635	172 698	143 122
Нарахування та інші забезпечення	17	1660	919 501	1 006 530
Доходи майбутніх періодів	18	1665	344 135	387 302
Інші поточні зобов'язання	19	1690	3 882 727	3 266 490
Усього за розділом III		1695	9 633 204	9 952 662
БАЛАНС		1900	11 502 953	11 538 899

Затверджено до випуску та підписано 25 квітня 2025 року.

 І. Сміянський
 Генеральний директор

 М. Палій
 Заступник генерального
 директора з фінансових
 питань

 Д. Скляревська
 Головний бухгалтер

АТ «Укрпошта»
ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД)
Усі суми наведені у тисячах гривень

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД)

за 2024 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2024 рік	За попередній період - 2023 рік
1		2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	20	2000	12 978 008	11 581 111
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	21	2050	(11 539 535)	(10 656 528)
Валовий:				
Прибуток		2090	1 438 473	924 583
Збиток		2095	-	-
Інші операційні доходи	27	2120	394 248	305 082
Адміністративні витрати	23	2130	(1 630 437)	(1 429 681)
Витрати на збут	22	2150	(287 424)	(281 252)
Інші операційні витрати	24	2180	(317 704)	(379 726)
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
Прибуток		2190	-	-
Збиток		2195	(402 844)	(860 994)
Інші фінансові доходи	25	2220	123 408	127 299
Інші доходи	28	2240	82 294	99 216
Фінансові витрати	26	2250	(206 993)	(177 920)
Інші витрати	29	2270	(87 920)	(151 881)
Фінансовий результат до оподаткування:				
Прибуток		2290	-	-
Збиток		2295	(492 055)	(964 280)
(Витрати) дохід з податку на прибуток	30	2300	78 851	167 919
Чистий фінансовий результат:				
Прибуток		2350	-	-
Збиток		2355	(413 204)	(796 381)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2024 рік	За попередній період - 2023 рік
1		2	3	4
Переоцінка необоротних активів		2400	-	-
Інший сукупний дохід		2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування		2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом		2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування		2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)		2465	(413 204)	(796 381)

АТ «Укрпошта»
ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД)
Усі суми наведені у тисячах гривень

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД)
за 2024 рік
(продовження)

Форма № 2

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

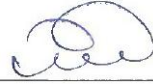
Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2024 рік	За звітний період - 2023 рік
1		2	3	4
Матеріальні витрати		2500	1 160 503	1 122 506
Витрати на оплату праці		2505	6 377 063	5 974 643
Відрахування на соціальні заходи		2510	1 363 670	1 300 245
Знос/амортизація		2515	874 968	718 363
Інші операційні витрати		2520	3 734 454	3 298 839
Собівартість реалізованих товарів		2530	264 442	332 591
Разом		2550	13 775 100	12 747 187

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2024 рік	За звітний період - 2023 рік
1		2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій		2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій		2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію		2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію		2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію		2650	-	-

Затверджено до випуску та підписано 25 квітня 2025 року.

І. Сміянський
Генеральний директор

М. Палій
Заступник генерального
директора з фінансових
питань

Д. Склярівська
Головний бухгалтер

АТ «Укрпошта»
ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ
Усі суми наведені у тисячах гривень

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ (ЗА НЕПРЯМИМ МЕТОДОМ)

за 2024 рік

Форма №3

Код за ДКУД 1801004

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2024 рік	За попередній період - 2023 рік
1		2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності				
Прибуток/(збиток) до оподаткування		3500	(492 055)	(964 280)
Коригування на:				
Знос, амортизацію та знецінення необоротних активів		3505	875 005	724 518
Збільшення (зменшення) забезпечень		3510	68 389	315 356
Збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць		3515	246 897	242 006
Збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій		3520	89 211	103 286
Фінансові витрати	26	3540	206 993	177 920
Фінансові доходи	25	3524	(123 408)	(127 299)
Зменшення (збільшення) оборотних активів		3550	(70 797)	(238 245)
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань		3560	81 301	2 387 458
Збільшення (зменшення) доходів майбутніх періодів		3566	43 167	24 882
Рух коштів від операційної діяльності		3570	924 703	2 645 602
Сплачений податок на прибуток		3580	-	-
Сплачені відсотки		3585	(222 067)	(189 928)
Чистий рух коштів від операційної діяльності		3195	702 636	2 455 674
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності				
Повернення коштів короткострокових депозитів		3200	-	585 098
Надходження від реалізації необоротних активів		3205	67 727	44 173
Проценти отримані		3215	104 931	138 265
Розміщення короткострокових депозитів		3255	(210 195)	-
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		3260	(890 441)	(455 363)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності		3295	(927 978)	312 173
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності				
Отримання позик		3305	302 077	59 335
Погашення зобов'язань з фінансової оренди		3365	(287 452)	(306 066)
Погашення позик		3350	(232 127)	(177 306)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності		3395	(217 502)	(424 037)
Чистий рух коштів за звітний період		3400	(442 844)	2 343 810
Залишок грошових коштів та їх еквівалентів на початок року		3405	5 233 842	3 132 038
Вплив змін валютних курсів на залишок коштів		3410	(246 897)	(242 006)
Залишок грошових коштів та їх еквівалентів на кінець року	12	3415	4 544 101	5 233 842

Затверджено до випуску та підписано 25 квітня 2025 року.

І. Смілянський
Генеральний директор

М. Палій
Заступник генерального
директора з фінансових
питань

Д. Скляревська
Головний бухгалтер

АТ «Укрпошта»
ЗВІТ ПРО ЗМІНИ КАПІТАЛУ
Усі суми наведені у тисячах гривень

ЗВІТ ПРО ЗМІНИ КАПІТАЛУ

за 2024 рік

Форма № 4

Код за ДКУД 1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Ефект переоцінки при корпоратизації	Нерозподілений прибуток	Разом
1	2	3	4	5	6
Залишок на початок року (до перерахунку)	4000	6 518 597	(5 254 038)	(641 120)	623 439
Скоригований залишок на початок року	4095	6 518 597	(5 254 038)	(641 120)	623 439
Чистий збиток за звітний рік	4100	-	-	(413 204)	(413 204)
Разом змін у капіталі	4295	-	-	(413 204)	(413 204)
Залишок на кінець року	4300	6 518 597	(5 254 038)	(1 054 324)	210 235

ЗВІТ ПРО ЗМІНИ КАПІТАЛУ

за 2023 рік

Форма № 4

Код за ДКУД 1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Ефект переоцінки при корпоратизації	Нерозподілений прибуток	Разом
1	2	3	4	5	6
Залишок на початок року	4000	6 518 597	(5 254 038)	155 241	1 419 800
Скоригований залишок на початок року	4095	6 518 597	(5 254 038)	155 241	1 419 800
Чистий збиток за звітний рік	4100	-	-	(796 361)	(796 361)
Разом змін у капіталі	4295	-	-	(796 361)	(796 361)
Залишок на кінець року	4300	6 518 597	(5 254 038)	(641 120)	623 439

Затверджено до випуску та підписано 25 квітня 2025 року.

І. Сміянський
Генеральний директор

М. Палій
Заступник генерального
директора з фінансових
питань

Д. Склярєвська
Головний бухгалтер

COLLECTION DE PAPIERS SCIENTIFIQUES SUR LES MATÉRIAUX DE LA

X CONFÉRENCE SCIENTIFIQUE ET PRATIQUE INTERNATIONALE

**«Débats scientifiques et orientations
prospectives du développement scientifique»**

Paris
République française

5 Juin
2026

**SCI SORBONNE &
Plateforme scientifique européenne**

ISBN (en ligne) 978-2-37467-150-5
ISBN (imprimer) 978-617-8440-91-6

DOI 10.36074/logos-05.06.2026

SCI SORBONNE | European Scientific Platform

COLLECTION DE PAPIERS SCIENTIFIQUES

SUR LES MATÉRIAUX DE LA
X CONFÉRENCE SCIENTIFIQUE ET PRATIQUE INTERNATIONALE

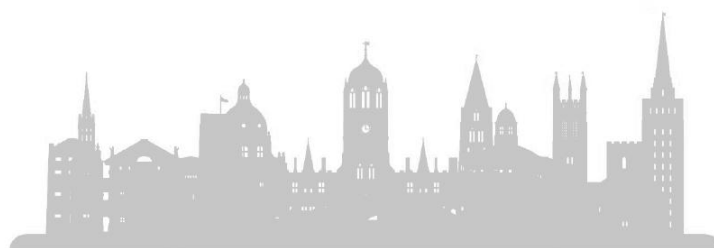
**«DÉBATS SCIENTIFIQUES ET
ORIENTATIONS PROSPECTIVES DU
DÉVELOPPEMENT SCIENTIFIQUE»**

Paris,
République française

5 Juin,
2026

République française
«La Fedeltà»

Ukraine
«UKRLOGOS Group»

2026

UDC 082:001
D 29

Président du comité d'organisation: Goldenblat M.¹
Vice-président du comité d'organisation: Blandin G.²

L'organisation au nom de laquelle le livre est publié:

¹ PO Plateforme scientifique européenne, Ukraine

² SCI SORBONNE, République française

Responsable de la mise en page: Bilous T.

Responsable de la conception: Bondarenko I.

Recommended for publication by the Academic Council of the Institute of Scientific and Technical Integration and Cooperation. Protocol N° 21 from June 4th, 2026.

D 29 **Débats scientifiques et orientations prospectives du développement scientifique:** c avec des matériaux de la X conférence scientifique et pratique internationale, Paris, 5 juin 2026. Paris-Vinnytsia: La Fedeltà & UKRLOGOS Group LLC, 2026.

ISBN 978-617-8440-91-6

UKRLOGOS Group LLC, Ukraine

ISBN 978-2-37467-150-5 (PDF)

«La Fedeltà», République française

DOI 10.36074/logos-05.06.2026

Les résumés et articles des participants à la X conférence multidisciplinaire scientifique et pratique internationale «Débats scientifiques et orientations prospectives du développement scientifique», qui s'est tenue à Paris le 5 juin 2026, sont présentés.

The conference is certified by Euro Science Certification Group
(Certificate N° 23289 dated March 11, 2026);

The conference is also included in the catalog of International Scientific Conferences by ResearchBib; and registered by State Scientific Institution «Ukrainian institute of scientific and technical expertise and information» in the database «Scientific and technical events of Ukraine» (Certificate N° 86 dated January 26, 2026).

Bibliographic descriptions of the conference proceedings are indexed by Google Scholar, CrossRef, OpenAIRE, OUCI, Scilit, Semantic Scholar, Mendeley, WorldCat and ORCID.

UDC 082:001

© Le collectif des participants à la conférence, 2026

© UKRLOGOS Group LLC, 2026

© SCI SORBONNE, 2026

© Plateforme scientifique européenne, 2026

© La Fedeltà, 2026

ISBN 978-617-8440-91-6

ISBN 978-2-37467-150-5 (PDF)

5 Juin, 2026;
Paris, République française

CONTENU

CONTENU

SECTION I. THÉORIE ÉCONOMIQUE, ÉCONOMIE MACRO ET RÉGIONALE

ABSTRACTS

ДІАГНОСТИКА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА АТ «УКРПОШТА»
ЗА 2022-2024 РР.
Астаф'єва К.О., Ільченко В.О., Журавель В.А. 11

SECTION II. ENTREPRENEURIAT, COMMERCE ET SERVICES

ABSTRACTS

HYBRID KNOWLEDGE-BASED AND DATA-DRIVEN INTELLIGENT
TECHNOLOGIES IN CRISIS MANAGEMENT OF HORECA EQUIPMENT
Liavynets H. 15

SECTION III. FINANCE ET BANQUE; FISCALITÉ, COMPTABILITÉ ET AUDIT

ABSTRACTS

INSTITUTIONAL DE-RISKING AS A NEW STATE FINANCIAL MODEL FOR
STRATEGIC INDUSTRIES: THE CASE OF GREEN HYDROGEN IN UKRAINE
Bytiutskyi Iu., Kostiuk V. 18

SECTION IV. ACTIVITÉS MARKETING ET LOGISTIQUE

ABSTRACTS

STOCHASTIC RESONANCE AND THE TARGETING PRECISION PARADOX:
OPTIMAL FINITE Q-FACTOR IN ADVERTISING SYSTEMS
Ivitskiy I. 23

ЕФЕКТИВНІСТЬ SMM-КОМУНІКАЦІЙ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА:
МЕТРИКИ ЗАЛУЧЕНОСТІ ТА СТРУКТУРНІ ОБМЕЖЕННЯ
Непомняща С.І., Волкова М.В. 26

5 Juin, 2026;
Paris, République française

SECTION 1.
THÉORIE ÉCONOMIQUE, ÉCONOMIE MACRO ET RÉGIONALE

DOI 10.36074/logos-05.06.2026.001

ДІАГНОСТИКА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА АТ «УКРПОШТА» ЗА 2022-2024 РР.

Астаф'єва Катерина Олександрівна¹, Ільченко Володимир Олександрович²,
Журавель Владислав Анатольович³

1. канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри економіки, організації та управління підприємствами
Криворізький національний університет, УКРАЇНА
ORCID ID: 0000-0002-3418-7622

2. канд. екон. наук,
старший викладач кафедри економіки, організації та управління підприємствами
Криворізький національний університет, УКРАЇНА
ORCID ID: 0000-0002-1167-3708

3. здобувач вищої освіти факультету економіки та управління бізнесом
Криворізький національний університет, УКРАЇНА

Актуальність діагностики ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта» обумовлена необхідністю забезпечення фінансової стійкості та стабільного функціонування підприємства в умовах сучасної економічної нестабільності. У сучасних умовах господарювання підприємства змушені функціонувати під впливом значної кількості зовнішніх і внутрішніх ризиків. Для АТ «Укрпошта» проблема діагностики ймовірності банкрутства є особливо важливою, оскільки підприємство виконує не лише комерційну, а й важливу соціальну функцію, забезпечуючи надання поштових, логістичних і фінансових послуг населенню на всій території України. Наявність фінансових проблем або зниження платоспроможності підприємства може негативно вплинути не лише на результати його діяльності, а й на функціонування державної інфраструктури та доступність соціально важливих послуг для населення.

У роботі було розглянуто низку моделей діагностики банкрутства дослідників: Терещенка О. О. [1], Альтмана Е., Бівера В. [4], Ліса Р. Спрінгейта Г., Р. Тоффлер та Г. Тішо [2] та Сайфуліна Р. та Кадикова Г. [3]. Використовуючи вище наведені моделі виконано діагностику ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта» за 2022-2024 рр. Результати діагностики приведені у табл. 1.

Таблиця 1

Ймовірність банкрутства визначена за різними моделями для
АТ «Укрпошта»

Показник	2022	2023	2024	Критерії шкали, які виконані (у 2024 р.)	Характеристика
Ймовірність банкрутства за моделлю Терещенко О. О.	0,376	0,779	1,489	$1 < Z \leq 2$	Фінансова стійкість порушена
Ймовірність банкрутства за моделлю Альтмана Е.	0,447	0,509	0,341	$Z\text{-score} < 1,23$	висока ймовірність банкрутства, яка може реалізуватися у найближчі два роки
Коефіцієнт Бівер В.	-0,084	-0,007	0,041	$\leq 0,15$	Ймовірність може настати через 1 рік
Ймовірність банкрутства за методом Ліса Р.	0,038	0,040	0,032	$Z(L) < 0,037$	загроза ймовірності банкрутства
Ймовірність банкрутства за моделлю Спрінгейта Г.	-0,248	0,038	-0,089	$Z(C) < 0$	«Напівбанкрут»
Ймовірність банкрутства за моделлю Р. Тоффлер та Г. Тішо	0,354	0,344	0,385	$Z(TT) > 0,3$	Низька ймовірність банкрутства
Коефіцієнт ймовірності банкрутства (фінансового стану) Сайфулін Р. та Кадиков Г.	0,607	0,120	-0,646	$R < 1$	фінансовий стан незадовільний

Результати оцінювання ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта» за різними методиками свідчать про нестабільний та суперечливий фінансовий стан підприємства у 2022–2024 рр. Більшість застосованих моделей підтверджують наявність ризику фінансових ускладнень, однак рівень загрози банкрутства залежно від використаної методики є різним.

Відповідно до моделі Терещенко О. О. інтегральний показник збільшився з 0,376 у 2022 р. до 1,489 у 2024 р. Отримане значення належить до інтервалу

5 Juin, 2026;
Paris, République française

SECTION 1.

THÉORIE ÉCONOMIQUE, ÉCONOMIE MACRO ET RÉGIONALE

$1 < Z \leq 2$, що характеризує порушення фінансової стійкості підприємства. Разом із тим, порівняно з попередніми роками ситуація дещо покращилася, а ризик банкрутства зменшився.

За моделлю Альтмана Е. результати є менш позитивними. У 2024 р. значення Z-score дорівнювало 0,341, що суттєво нижче критичного рівня 1,23. Це свідчить про значну загрозу банкрутства підприємства у найближчій перспективі.

Коефіцієнт Бівер В. у 2024 р. склав 0,0408, що відповідає критичному значенню $\leq 0,15$. Такий результат вказує на можливість настання банкрутства протягом одного року. Незважаючи на певне покращення порівняно з 2022 р., показник залишається на критично низькому рівні.

За методом моделі Ліса Р. інтегральний показник у 2024 р. дорівнював 0,032, що є нижчим за нормативне значення 0,037. Це підтверджує збереження ризику банкрутства та нестійкість фінансового стану підприємства.

Моделі Спрінгейта Г. також свідчить про наявність серйозних фінансових проблем у АТ «Укрпошта». У 2024 р. показник становив -0,089, тобто був меншим за нульове значення. Згідно з критеріями моделі підприємство можна віднести до категорії «напівбанкрутів», що характеризує високий рівень фінансового ризику.

Більш сприятливі результати демонструє модель Р. Тоффлер та Г. Тішо. У 2024 р. значення показника становило 0,428, що перевищує критичний рівень 0,3 та свідчить про невисоку ймовірність банкрутства. Це вказує на наявність певного рівня фінансової стійкості підприємства.

За методикою Р. Сайфулін та Г. Кадиков інтегральний показник у 2024 р. становив -0,646 при нормативному значенні $R > 1$. Це свідчить про незадовільний фінансовий стан підприємства та високий ризик втрати платоспроможності.

Таким чином, узагальнення результатів комплексної оцінки показує, що упродовж 2022–2024 рр. АТ «Укрпошта» перебувало у зоні фінансового ризику. Більшість моделей підтверджують наявність загрози банкрутства, що обумовлено недостатнім рівнем фінансової незалежності, збитковістю діяльності та значною залежністю від позикових джерел фінансування.

Висновки. Узагальнення результатів аналізу причин зростання ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта» за різними моделями свідчить про наявність комплексу взаємопов'язаних фінансових проблем. Основними причинами підвищення ризику банкрутства є зростання боргового навантаження, дефіцит власного оборотного капіталу та низький рівень фінансової незалежності. Значна залежність АТ «Укрпошта» від поточних і довгострокових зобов'язань свідчить про недостатній рівень власних

фінансових ресурсів для забезпечення стабільної діяльності підприємства. Таким чином основними чинниками зростання ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта» є недостатня фінансова автономія, висока залежність від позикових ресурсів, збитковість діяльності та недостатня ефективність управління фінансовими ресурсами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Островська Г.В. (2021) Аналіз практики використання зарубіжних методик (моделей) прогнозування ймовірності банкрутства підприємств. *Галицький економічний вісник* № 2(31). С. 99–111.
- [2] Добровольська О.В., Дуброва Н.П. (2021) MDA-аналіз для оцінювання ймовірності банкрутства підприємства (на прикладі АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Проблеми системного підходу в економіці. №1 (81). Вилучено з: http://www.psae-jrnl.nau.in.ua/journal/1_81_2021_ukr/9.pdf
- [3] Астаф'єва К. О., Міндьо М. М. (2022) Пропозиції щодо діагностики банкрутства. Економіка та менеджмент сучасних організацій: проблеми теорії та практики: Міжнар. наук-практ конф. 1 лист. - 1 груд. 2022 р. м. Кривий Ріг, С.227 Вилучено з: https://www.dropbox.com/s/pnqahx5ccfig83s/ЗБІРНИК_КОНФЕРЕНЦІЇ_ЕтаМ.pdf?dl=0

